

MHB 1644

VILÁG

vakok

1994. szeptember

Tunyogmatolcs

TARTALOMJEGYZÉK

Bartha Zsuzsanna: Aki megérdemli a pihenést _____	3
Sajtófigyelő – Tyápay Katalin: A vak zongorista _____	4
Dr. K. Jernigan: Ellenünk van-e az irodalom? (II. rész) _____	5
Gál Ágnes: I. Ferenc József császár is utazott rajta – Szépül és korszerűsödik a millenniumi földalatti _____	8
Lak István: Hajóval a Csepel-sziget körül _____	10
Békés megyei hír – Todola Mihályné: Nyári mulatságok _____	13
Hajdú-Bihar megyei hír – Jakab Zsolt: Autóbuszos kirándulás _____	13
Komárom–Esztergom megyei hír – Várvolgyi János: Gondúzó kirándulás _____	14
Tolna megyei hír – Piczek Jenőné: Párizs a fények városa _____	15
Kiss Enikő: Tanulmány a Vakok Állami Intézete tevékenységéről _____	18
Kovács Pál: Barangolás régi hangszerek között (II. rész) _____	21
Semseyné Legeza Ilona könyvismertetője – William Shakespeare (1564–1616): A makrancos hölgy _____	22
Csatlós Ildikó: Drágám megszülettünk _____	23
Dénes Géza: Székely sírfeliratok _____	25
Bartha Zsuzsanna: Levelezői rovat _____	26
Törődjünk többet egészségünkkel! – Gál Ágnes írásai: A leghatékonyabb védekezési módszer – Fogamzásgátlás tablettákkal _____	27
Táplálkozzunk változatosan! _____	28
Márkus Norbert: Ötletek a Brailab PC biztonságos működésére az AT 386-os gépeken _____	30
Melegi Karola: Bűnügyi mazsolák _____	32
Gratulálunk a nyerteseknek! _____	33
Tájékoztató _____	34
Hirdetések _____	34

A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének havi folyóirata.
 Felelős kiadó: Erhartné dr. Molnár Katalin. Kiadóhivatal: MGYOSZ 1146 Bu-
 dapest, Hermina út 47. Felelős szerkesztő: Bartha Zsuzsanna. Készült a Signatura
 Ipari Termelő és Szolgáltató Kft. nyomdájában 1550 példányban. Felelős vezető:
 Rózsavölgyi László. ISSN: 0209-6765.

Bartha Zsuzsanna

Aki megérdemli a pihenést

„A felvétel készült az MVGYOSZ Stúdiójában. Készítették: Pálffy Lászlóné, a Stúdió vezetője és...” Hányszor és hányszor hallhatták ezt a „Lapról Hangra” c. hangos újság, valamint a Hangos Könyvek olvasói a kazettákon. Már annyira megszoktuk, hogy most csak hitetlenkedve tudjuk fogadni a hírt, Pálffy Lászlóné az idén nyáron nyugdíjba vonult. A munka persze nem áll meg, de az ő határozott, sokszor a lehetetlent sem ismerő egyénisége egészen bizonyos, hogy hosszú ideig hiányozni fog munkatársainak, s gondolatban talán a kedves olvasóknak is. Búcsúzóul a szövetség kötelékében eltöltött 27 évről faggattam.

A kezdetek

Makacsságának és kitartásának fényes bizonyítéka az, ahogyan 1967-ben a szövetség munkatársa lesz, a pár évvel azelőtt beindult Stúdió vezetőjeként. 1953-ban a Magyar Rádióban szakmunkás tanuló, és amikor felszabadul ott marad dolgozni. 1955-ben, egy kiújult strúma miatt Kékes-tetőn az ottani adóállomáson helyezkedik el. Ezekben az években végzi a Postafor-galmi Szakközépiskolát esti, majd levelezői szakon, ahol 1958-ban sikeresen le-érettségizik. Az érettségit követően az adócsógyár laboratóriumába kerül technikusnak. Innen sokszor kell vidékre mennie és az 1967-ben már két gyermekes fiatal-asszonynak (a fia ekkor négyéves, a kislánya hat hónapos) ez nem ideális. Ezért dönt a változtatás mellett.

Egy hirdetést olvas 1967 tavaszán az újságban, melyben az áll, hogy a vakok szövetsége a Stúdió vezetésére munkatársat keres. Jelentkezik. Mivel protektora nincs, csak önmagát protezsálhatja. Előzetesen is jó benyomást tesz az akkori főtitkára, dr. Körner Györgyre és az ideiglenesen megbízott hivatalvezető helyettesre. Az adócsógyár kitűnő referenciát ad róla. Azután elérkezik a várva várt „felvételi vizsga” napja.

A Vakok Állami Intézetében működik ekkor a Stúdió, ahová tizenöt jelentkezőt hívnak be. Reggel kilenc órára kell megérkezniük a delikvenseknek. Pálffy Lászlóné, Panni aki azóta is ismert pontosságáról, a jelentkezők közül az egyetlen, aki a megadott időre pontosan megjelenik. Így abba a helyzeti előnybe kerül, hogy elsőként mutathatja meg, mennyire ismeri a technikát. A Stúdió már hónapok óta nem üzemelt. Azt mondják neki a megjelent szakértők, hogy indítson be mindent. Nyugodtan és biztos kézzel sorra működésbe hozza a be- rendezéseket: a Stúdió tökéletesen üzemel. A többi jelöltet már meg sem nézik. Ő nyeri el az állást. Érdekességként meg kell említeni azt a feltételt, amit vállalnia kell ahhoz, hogy alkalmazzák: ha a gyerekei megbetegednek, nem marad otthon. Szerencséjére, mivel az édesanyjával élt, akire számíthatott, elfogadhatta ezt a kikötést. Sőt, az eltelt 27 év alatt még betegá-lományban sem volt. Törött kézzel is dolgozott.

Jelentősebb állomások

1972-ben kerül a Stúdió mai helyére, az MVGYOSZ Székházába. Ebben az időben készül el az új épületszárny. Dr. Körner halála után nagyon megnehezedik a helyzete. A hosszas betegségből visszatérő ko-

rábbi hivatalvezető helyettes ellenséges szemmel nézi a Stúdiót, s ebből fakadóan a vezetőjét is. Pannikának az is megfordul a fejében, hogy elmegy. Bodor Tibor színművész az, kinek szavai meggyőzik arról, hogy nem szabad feladnia. Mérföldkőnek érzi az 1982-ben az egyháztól kapott magnot, majd 1986-ban a Soros Alapítványtól elnyert korszerű berendezéseket. Ezek azok a tényezők, amelyek nagyot lendítenek a munkán: elérkezik az idő, amikor igazán sokat lehet adni a vak embereknek. Továbbá, fontos állomásnak tartja a hangskönyvtár nyilvántartásának számítógépre vitelét, illetve a 2. Stúdió kialakítását. Ma már végre van egy anyakazetta raktár, ami ugyancsak nem lebecsülendő. Ezek az elért eredmények sok-sok kitartó munkát, nem egyszer „csatározást” követeltek, de ő állta a harcot. Kiváló munkatársak nőttek fel mellette, és a jó munkahelyi légkör is a munka eredményességét fokozta. A 27 év alatt mindig nehéz volt jó felolvasót találni. Nem csak azért, mert korábban nem igazán fizették meg a felolvasást, hanem azért is, mert még a neves színészek közül is csak kevesen vállalkoztak erre az embertpróbáló feladatra. Szerencsére, mindig akadtak vállalkozó kedvű felolvasók, akik közül a legszívesebben Bodor Tiborra és a tavaly nyáron váratlanul elhunyt Varanyi Lajosra emlékszik szeretettel.

Konklúzió

„Egy nagy úrnak a vendége voltam” – vallja Pálffy Lászlóné, aki hálás a sorsnak, hogy a szövetségbe kerülhetett. Dacára annak, hogy önmagával sosem elégedett, a szövetségben megkapta azt az „ajándékot”, hogy olyan munkát végezhetett, amivel másoknak jót tett. Az érzéseit ritkán

tudta kimutatni, de belülről mélyen megtöltötte feladata jelentőségét és fontosságát.

A nyugdíjas éveket tartalommal kívánja megtölteni. Még több időt szeretne tölteni a két és négy éves fiúunokáival, akikkel egy fedél alatt él. Fiával és menyével közösen építkeztek, és abban a boldogságban részesülhet, hogy ismét ő a „kedvenc”. A leánya Münchenben él, s ott egy hat éves kisfiú és egy ötéves kislányunokája van. Velük természetesen ritkábban találkozik.

Az unokák mellett a kertészkedés, az olvasás, a színház és a zene jelenti számára a kikapcsolódást. Tervei között szerepel még a számítástechnikában való elmélyülés a nyugdíjas évek során.

A derűs és fiatalos Pálffy Lászlónénak köszönet áldozatos és a vak ember számára oly sokat jelentő munkájáért. Erőt, egészséget a nyugdíjas évekhez!

* * *

Sajtófigyelő – Tyápay Katalin:

A vak zongorista

(Megjelent a Pesti Riport-ban)

Gyerekkoromban sokszor tettem magam próbára: becsuktam a szemem és figyeltem, meddig bírom a sötétséget. Bevalom, nem sokáig. Talán nem véletlen, úgy képzeltem, a vaksághoz szomorúság társul, örök kísézőként. Egy esküvőn hallottam először játszani, ő volt az egyszemélyes zenekar. Derűt és nyugalmat sugárzott. Aztán valaki tapintatosan a fülembé súgta: de hiszen vak!

– A fényeket érzékelem meg a nagyobb tárgyakat, alakokat – mondja Lukács Sándor, azaz Sanyi, a zongorista.

Hamarosan azon kapom magam, hogy szinte zavarbaejtő természetességgel beszélünk a vakságról, amit nem lehet kiheverni, elfelejteni,

amiből nem lehet kigyógyulni, amivel csupán egyet lehet: megbékélni. Gyermekkor óta együtt él a gondolattal: fokozatosan romlik a látása. A szemidegsorvadás visszafordíthatatlan volt.

– Ha felnőttként ér el a vakság, másként látnék mindent – mondja.

– Így azonban hamar megtanultam, hogy nem szabad arra gondolni, mi volt, mit vesztettem el.

A zenében hamarosan gyógyírra lett. Zongorázni kezdett, különböző zenekarokban játszott, majd 75-ben eljegyezte magát a szórakoztatóiparral. Először csak helyettesített, majd elege lett az Országos Szórakoztatózenei Központ „Lukács úr, ugorjon már le Isaszegre!” – megrendeléseiből. Kiváltotta a B kategóriát és önállósította magát. Kezdetben egyedül, később egy dobossal járta az országot.

– Szeretik önt, óvják minden lépését. Nem zavarja ez az állandó gondoskodás?

– Csak ha túlzásba viszik. Amit lehet, megcsinálok egyedül, magam is. De való igaz, nehéz olyan (új) ismerősökre, barátokra akadni, akikben fenntartás nélkül megbízhatom.

A Braille-írásról sokat mesél. Nem ördögösség, annyi idő alatt tanulta meg, mint más a normális írást. Hát igen felnőttkorban már nehezebb lehet... gondolkozik el.

Sután keresem a szavakat:

– Ez a betegség nem öröklődik?

– Egyetlen gyereke van, fiú. Mikor megszületett, a papa első útja a szemészorvoshoz vezetett, aki a gyermek szemét egészségesnek ítélte. Akkor az apa megkönnyebbülten felsóhajtott, de mégis azt mondta: Többször nem kockáztatok!

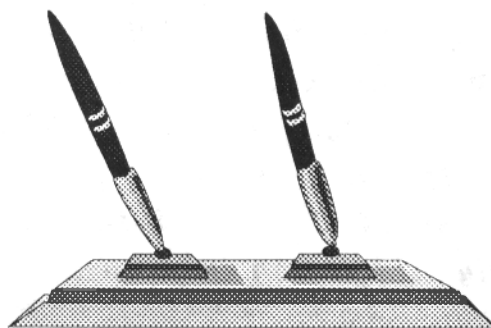
* * *

Dr. K. Jernigan:

Ellenünk van-e az irodalom? (II. rész)

Bármilyen negatív is legyen a túlzott mértékű, sőt emberfeletti adottságok által kialakult kép, még mindig nem olyan romboló, mint a többi, irodalomban kialakult klisé. A legszörnyűbb ezek közül a legősibb keletű és leginkább rögzült sablon: a vakság, mint tragédia, melyet a következőképpen foglal össze egy óhéber mondás: „A vak ember olyan, mint aki meghalt”. Az élő halott sztereotípiája az Ödipusz-tragédiákban teljesedik ki. Az „Ödipusz rex”-ben a király saját magát vakítja meg. A tragédiában a következő megállapítás olvasható: „Lettél volna inkább halott, mint vak.”

Élt egy angol, aki maga is vak volt, róla teljes joggal elmondhatjuk, az utolsó szó jogán a vakságról, mint elborzasztó katasztrófáról írt: John Milton így kesereg a „Samson agonistes” („A küzdő Sámson”) művében: „vakon az ellenség között, ó ször-

nyűbb, mint a béklyók, a börtön, a koldulás, vagy az öregség! Utolsó vagyok az utolsók között, inkább féreg, mint ember sarjadéka! Itt a legnyomorultabbak is különbek nálam, valahogy vonszolják magukat, de legalább látnak. A fényben bár, de mégis sötétségben ki vagyok szolgáltatva a mindennapos csalásnak, lenézésnek, haragnak és jogtalanságnak; zárt szobákban, vagy odakinn, sehol sem vagyok a magam ura, mint egy bolond, mások hatalmában élek. Alig látszanak rajtam az élet jelei, inkább halott vagyok, élő sír.”

Az epikus költeményben nem a katasztrófa gondolata a legszembetűnőbb (ahogy várható lenne), hanem az a tény, hogy maga Milton a szerző. Legjobb műveit – beleértendő az „*Elveszett paradicsom*” is – megvakulása után írta. Akkor miért mondja ezt? Egyszerű a válasz: a vakok hajlanak arra, hogy úgy szemlélik önmagukat, ahogy mások látják őket. Még akkor is, ha az ellenkezőjét is be tudjuk bizonyítani, akkor is el tudjuk fogadni a korlátainkról alkotott, általánosan elterjedt véleményt. Így hozzájárulunk ahhoz, hogy a korlátok valósággá váljanak. Milton kétségtelenül megerősítette ezt, a minden vak ember hátrányára való sztereotípiát, tette mindezt személyes tapasztalata ellenére, az ellenkezőjét tanította az itt leírtaknak.

A vakság katasztrófa-ként való ábrázolása nem fejeződik be Miltonnál. Schiller drámájában, a „*Tell Vilmos*”-ban megjelenik egy megvakított ember, akit így a koldusok életére kényszerítettek. „*Ó, szemünk világa az ég minden ajándékai közül a legdrágább, a legjobb! ... S most egész életén keresztül végtelen sötétségben kell börtökölnie!*” „*Meghalni semmi, de élni és nem látni sorscsapás.*”

Egy évszázaddal később a vakságról, mint katasztrófáról alkotott kép soha nem látott népszerűségnek örvendett. Kipling könyvében („... és kialudt a fény”) a szerző minden alkalmat megragad arra, hogy azt mondhassa nekünk, a vakság rosszabb, mint a halál. Amikor a főhős, Dick Helder megtudja, hogy meg fog vakulni, a következőket mondja: „*ez az élő halál. Be vagyunk zárva a sötétségbe. Senkit sem fogunk látni, soha sem fogjuk megkapni, amit akarunk, még ha száz évig élünk sem.*” Később a regény folyamán minden embert meggyűlöl, mert azok mind éltek és láttak amíg ő (Dick) halott volt, fogvatartotta őt a vakok halála, akik a legjobb esetben is csak embertársaik terhére vannak. Amikor ennek az önsajnálattal eltelt jellemnek sikerül végül magát megöletni, Kipling csak annyit fűz hozzá: „*Végtére is szerencséje volt, mert egy együttérző golyó eltalálta a szívét.*”

Joseph Conrad a „*The end of the tether.*” c. művében megöli főhősét, Whalley kapitányt. A vízbe fulladást szánja neki, amely sors szerinte sokkal elviselhetőbb, mint látás nélkül élni. D. H. Lawrence történetében a „*Vak ember*”-ben a háborúban megvakult Mórícot nagy kétségbeesésében senki sem tudja jövőbeli perspektívával megvigasztalni. Hasonló példa a Rosamond Lehmann által írt „*Felhívás keringőre*”. Ő még Lawrence-t is túlszárnyalja hőséne megformálásában. Az ő figurája is a háborúban vakult meg, látszólag egy meglehetősen tisztességes polgár életét éli, de a szerző úgy ábrázolja őt, mint egy két lábon járó hullát. Megtudjuk róla, hogy „*meggyilkolt fiatalságát követően hamis, megcsalott életet él*” és amikor valahogy sikerül neki táncolni volt barátnőjével, egy igen szomorú jelenetnek leszünk tanúi: A lány

úgy táncolt vele – írja Lehmann – *„Szere-
tettel és fájdalommal táncolt vele, a férfi
pedig magához szorította őt, de nagyon távol
volt tőle, távol a zenétől, elásva az egykedvű-
ség mélyére. A lány egyszerre táncolt a férfi
fiatalságával és halálával is.”*

A hasonló felfogású írók a vakságot oly-
annyira elviselhetetlen tragédiának tekin-
tik, hogy csak kétféle megoldást ismernek:
az illetőnek vagy meggyógyulnia, vagy
meghalnia kell.

Tipikus példa az ilyen gondolkodásra
Susan Glaspell könyve, a *„Legyőzöttek di-
csősége”*. Egy ironikus kritikus az alábbi-
akat írja róla: *„Az író nő túl egyszerű meg-
oldását választotta a problémának, amikor a
regény végén kivégezte hőseit, de valószínű-
leg nem is tudott mit kezdeni velük.”*

Térjünk át most a következő kategóriá-
ra: a vakság mint oktalanság és tehetetlen-
ség kifejeződése. A vak komikus alakja, a
nevetségesség csúcspontja feltehetően
olyan régi keletű, mint maguk a bohózatok
és a vígjátékok. Középkori ünnepi alkal-
makon vak koldusokra számárfület ra-
gasztottak, gesztikulálniuk és grimaszolni-
uk kellett, szerepük a nép vidám szórakoz-
tatása volt. A vakok általánosan elterjedt
kigúnyolásának visszatükröződése az az
asszony is, aki Chaucer: A kereskedő me-
séje c. művében szerepel. Egy öreg vak
ember volt a férje, akit megcsalt. Amíg a
férjével sétált, találkát adott egy fánál a
szeretőjének. Az öregember éppen akkor
nyeri vissza látását, amikor a pár önfele-
den szerelmi játékokba merült... Az igen
ravasz és gyors asszony megmagyarázza
férjének: azért tette, hogy az visszanyerje
szeme világát. Shakespeare sem jobb: a
„Lear király”-ban. A megvakított Glou-
chestert megzavarodottnak és tehetetlen-
nek állítja be, mindenre rá lehet venni,

minden trükknek bedől. Az ószövetségben
a vak Izsákot játsza ki fia, Jákob; kecske-
bőrbe öltözik, Ézsauak adja ki magát és
vadhús helyett bárányt tálal fel apjának.
Az öreg semmit sem vesz észre. Már nem-
csak a szeme világa, hanem az összes többi
érzékszerve is elhagyta őt.

A vakok becsapásának szokatlanul ke-
mény példáját látjuk egy XVIII. századi
pikareszk regényben, *„Eulenspiegel és a
vakok”* címmel. Eulenspiegel három vak
koldussal találkozik, egy értékes pénzér-
mét ígér nekik, hogy szállást és ellátást
fizethessenek vele a közeli fogadóban. Hár-
man nyújtották érte a kezüket, de egyikük-
nek sem adta oda így mindegyik azt hitte,
a másik kapta meg. A mulatságos befeje-
zést már önök is kitalálhatják. Miután be-
tértek a fogadóba és alaposan belaktak,
megjelenik a fogadós a számlával, most
mindegyikük a másikat gyanúsítja a pénz
ellopásával. A fogadós kiabálni kezd: *„Ti
mindenkit becsaptok!”* Bezárja őket a disz-
nóólba és így panaszkodik feleségének:
*„Mit tegyünk velük? Hagyjuk őket büntetés
nélkül elmenni, mikor ennyit ettek és ittak
ingyen? De ha itt tartjuk őket, csak tetveket
és csótányokat hoznak ránk, ráadásul etet-
nünk kell őket. Azt kívánom, bárcsak a gá-
lyán lennének.”* A darab happyenddel vég-
ződik. De milyen kép marad ezekről a va-
kokról az olvasóban! Bűnözők, megveszte-
gethetők, betegségeket hordoznak, be-
mocskoltak, megzavarodottak, megcsalt-
tan és hajléktalanul bolyongnak egy ide-
gen vidéken.

A gyámoltalan vak sztereotípiája világ-
szerte elterjedt. Maeterlinck alakjait szán-
dékosan vakká teszi, ezáltal kíván de-
monstrálni egy filozófiai érvet: a színpad
tapogatózó, sóhajtozó, levegőbe nyulkáló

alakok nevetséges képét mutatja „A vakok” c. drámájában.

A valóságot meghamisító írók közül kiemelendő az egyik legjelentősebb, a francia André Gide és alkotása, a „Pásztorének”. Egy vak kritikusnő az alábbi módon vélekedik róla: Gertrude, akit a lelkész 15 éves korától nevel, a teljes szellemi visszamaradottság jeleit mutatja, ő ezt itt a vakság tényével indokolja. Gide megállapítása szerint egy ember látás nélkül ki van zárva a valóságból. Gertrude boldogan él a lelkész által neki teremtett szellemi világban. A lány jóformán semmit sem tud a világban létező fájdalomról. Mivel vak, nem lehet tudatos elképzelése a bűnről. Angyalian tudatlan, mint Ádám és Éva a bűnbeesés előtt. Amint visszanyeri látását, megtapasztalja annak teljességében a romlottságot. Mivel bűnös viszonyra lép a lelkésszel, melyről eddig nem tudta, hogy vétek, öngyilkos lesz.

Az irodalomban a vakság nemcsak a butasággal, hanem a gonoszsággal is párosulva jelentkezik. Legismertebb Stevenson regénye, „A kincses sziget”, benne Pew, a vén kalóz figurája. Amikor Jim Hawkins először találkozott Pew-vel, úgy érezte, soha még ijesztőbb alakot nem látott, mint ezt az „ellenszenves, nyájaskodó, szem nélküli teremtményt”. Pew foglyul ejti Jim-et, a fiatalember úgy nyilatkozik, még soha félelmetesebb, hidegebb és csúnyább hangot nem hallott, mint ezét a vak emberét. A gonoszság vakságban való megtestesülésének sokkal régebbi keletű és szemléletesebb változatát találjuk a XVI. századi pikareszk regényben „Lazarillo de Tormes”-ben. Lazarillo egy öreg vak férfinél dolgozik, annak kísérőjeként. Az öreg maga a testet öltött gonoszság. Egy alkalommal rávette a fiút, hogy fülével hajoljon közel egy

szoborhoz és hallgassa meg, milyen különös hangok jönnek ki belőle. Lazarillo engedelmesskedett. Akkor a vén ember oly erővel ütötte neki a fiú fejét a kemény kőnek, hogy annak úgy csengett a füle, mintha három napig harangok szóltak volna benne.

Az írók évszázadokon keresztül nem tudtak ellenállni a kísértésnek, hogy ne kössék össze a vakságot a gonoszsággal, ami az olvasóknál mindig visszhangra talált, a véleményeket már a mesék és legendák is kondicionálták, így azt a hitet táplálták az emberekbe, hogy a vakság a legrosszabbat hozza ki az emberből. A karikatúristák bizonyos mértékig felmentést adnak az alól a félelem alól, ahogyan a vakokat megközelítették. Pl.: végülis, ha a vakok csirkefogók és gazfickók, akkor megérdemelten kell szenvedniük, tehát nem kell együttérzést pazarolni rájuk.

* * *

Gál Ágnes:

I. Ferenc József császár is utazott rajta

**Szépül és korszerűsödik a
millenniumi földalatti**

Az Úr 1896. évében, a millenniumi ünnepek egyik jelentős eseményeként helyezték üzembe a Budapesti Földalatti Villamos Közúti Vasutat. Huszonegy hónap alatt készült el, akkoriban 3,7 km-en robbogott a Belvárostól a Városerdőig és vissza. Még őfelsége, I. Ferenc József császár és király is megtisztelte utazásával, sőt engedélyezte, hogy nevét kölcsönözzék a mű-

szaki csodának. Ez volt az európai kontinens első földalatti vasútja, építésénél számtalan újszerű megoldást alkalmaztak. A vasút építésekor például nem volt lehetőség a csatorna áthelyezésére, így az alagút és a szerelvények magasságát is a közúti főgyújtó csatorna keresztmetszete határozta meg. A felszíni pálya felett átvezető gyalogjáró Magyarország egyik vasbeton-hídja volt. Elkészültekor zökkenőmentesen, zajtalanul közlekedtek rajta a szerelvények. Az első kocsitípusok fa- és fémburkolatúak voltak, közepén egyszárnyú tolóajtóval, a fából készült ülések a kocsik két végén, U alakban helyezkedtek el.

A kisérdalatti az 1970-es évek elején korszerűsítették először. Az újabb nagyarányú felújítás 1995. január elejétől várható. Ennek szükségességéről és a forgalomváltozásokról Gulyás László főtanácsossal beszélgettünk.

– Köztudott, hogy a kisérdalatti két év híján száz éves. Akkor a kor műszaki vívmánya volt. Szerencsére olyan megoldásokat alkalmaztak, amelyek eddig kibírták a használatot. Vannak azonban olyan elemek a vasútnak, mint például a vasúti pálya zúzottkő ágya, amely az időközben megváltozott talajvízszint és az erős forgalmi igénybevétel miatt már semmiképpen nem bírná tovább a működést. A fenntartás egyre több pénzt és munkaerő-ráfordítást igényel, emellett folyamatos forgalmi zavarokat okoz. Van olyan rész, ahol évente 100-120 síntörésünk van. Ezen túlmenően, az alagút felső szerkezete, ahol a nehéz autóbuszok forgalma zajlik, nem bírják a terhelést, az acélszerkezet a beszivárgó víz miatt folyamatosan károsodik, ami kifejezetten veszélyes.

– *Miből áll a rekonstrukció?*

– Két nagy munkája van a rekonstrukciónak. Az egyik a már említett vasúti pályának a teljes cseréje egy új szerkezettel, a lehető legkisebb költséggel. A másik fő munka a földémszerkezet megerősítése és vízszigetelése. A mai aszfaltburkolat és az alatta lévő száz évvel ezelőtti bitumennel átítatott, filcből készült szigetelés helyett korszerű, terhelésálló szigetelést alkalmazunk. A program keretében a legrosszabb állapotban lévő és a legnagyobb forgalmú állomások közül felújításra kerül az oktogoni, az operai és a Bajcsy Zsilinszky úti. Az állomások építészetiileg újulnak meg. Eltűnnek a falakon kívülre szerelt csővezetékek, megújul a padlóburkolat, a lépcső, a lépcsőkorlát. Mindezek a munkálatok a műemléki szakemberek bevonásával történnek. Célunk a mai kor igényeinek és igénybevételének megfelelően az eredeti állapot helyreállítása.

– *Milyen pénzügyi forrásból történik a rekonstrukció?*

– Az Európai Fejlesztési és Beruházási Bank hitel formájában járul hozzá a rekonstrukcióhoz, rajtuk kívül a Fővárosi Önkormányzat és a BKV viseli a költségeket. A pályaépítés és a szerkezetfelújítás várható költsége 650 millió forint lesz.

– *Az utasokat a felújítás hogyan fogja érinteni?*

— Az állomások felújítása már az idén elkezdődik. Ez olyan forgalmi korlátozást okoz majd, hogy az adott állomást nem lehet használni, a földalatti azonban üzemelni fog. A pályaépítési és szerkezetfelújítási munkálatok 1995. január 2-től várhatók. Ekkortól a földalatti vonalán autóbuszok szállítják az utasokat. A földémszerkezet javításakor – előreláthatóan – közúti elterelésre is lehet számítani az Oktogon és a Bajcsy-Zsilinszky út között. A felszínen

lévő munkálatokra egyébként már nem jut pénz, csak a legszükségesebbeket tudjuk elvégezni. Ilyen a belső Andrassy úton a gázcső bontás utáni, – többféle minőségű és különböző életkorú aszfaltcsíkok helyett – egységes, sima burkolatra történő és az oktogoni földalatti lejárati falépcsőjének cseréje is. Ez a rekonstrukció egyébként a nyolc évvel ezelőttinek a folytatása. Akkor már a Hősök tere és az Oktogon közötti szakaszon részben megtörtént a felújítás, a Belváros felé vezető szakasz munkálatait pénzhiány miatt kellett abbahagyni. A mostani is részletes rekonstrukció lesz. Nincs elegendő pénz a teljes felújításra. Amennyiben megrendezik az EXPO-t, úgy 1996-ra mindenképpen be kell fejeznünk a munkát. A folytatást a BKV is igényli, támogatja és szorgalmazza, de még nem lehet tudni, hogy a Fővárosi Önkormányzat hozzájárul-e a költségekhez, vagy a BKV-nak saját pénzéből kell kigazdálkodnia a millenniumi földalatti teljes rekonstrukciójának a befejezését.

* * *

Lak István:

Hajóval a Csepel-sziget körül

A Budapesti Ismeretterjesztő Társulat 1994. június 25-én egynapos hajókirándulást szervezett. Az „Esztergom” nevű motorshajó körülbelül kettőszáz utasa között volt az MGYOSZ Turista Szakosztályának néhány tagja, valamint a Budapest és Pest megyei Szervezet Dabasi Klubjának tizenegy tagja is.

Hajónk reggel nyolc órakor indult Budapestről, a Vigadó téri hajóállomásról. A hajón az idegenvezetők részletesen tájékoztattak bennünket a látnivalókról, a nevezetességekről. Tőlük tudtuk meg, hogy Budapesten a Lánchídnál található az 1647-es folyamkilométer. Nagy folyónk három ágra szakadva ömlik a Fekete-tengerbe. Ezek közül a Sulina ágban kezdődik a folyamkilométer számozása, s a folyó eredete felé növekszik. Sorban áthaladtunk fővárosunk hídjai alatt, amelyek közül a mai Petőfi híd 1937-ben, a Déli Összekötő Vasúti híd 1873-ban készült el. A Csepel-szigetet elérve, annak nyugati oldalán, a 4-500 méter széles nagy Duna-ágban haladt hajónk. Balról a Budapest XXI. kerületét képező Csepel házai, üzemei láthatók, amelyek a múlt század végén épültek meg a sziget északi végén.

A Csepel-sziget a nagy Duna és a ráckevei Duna-ág által körülzárt terület. Az 54 km hosszú sziget a főváros közvetlen környezetéhez tartozik. Területe 257 négyzetkilométer, s ezzel hazánkban a Duna legnagyobb szigete. Felszínét a hordalékból keletkezett homokos terület borítja. A sziget egykori dús mocsári tölgyesei mára már csaknem teljesen kipusztultak. A sík vidék túlnyomó része mezőgazdaságilag művelt terület, ahol jelentős zöldség- és gyümölcsstermelés folyik. A ráckevei ág feltöltődő meder részénél ma már sok a nádas és a mocsaras hely. A Csepel-szigeten tizenegy település található, közülük a legtöbb nevének előtagjában szerepel a „sziget” megnevezés.

A hajóforgalom a nagy Dunán bonyolódik le. A sziget északi végén az 1930-as években alakították ki a szabadkikötőt. Az 58 km hosszú ráckevei ágban megszüntették a rendszeres hajójáratokat. Ennek az ágnak az északi végén a Kvassay zsilip 1913-ban készült el, Kvassay Jenő (1850–1919) vízépítő mérnök tervei alapján. Déli végén pedig a Tassi zsilip 1927-ben épült meg. A két zsilip között mindössze négy méter a folyó esése.

Rövid hajókázás után elértük az 1990-ben, Zsidrai Tibor tervei szerint elkészült Hárosi hidat. Ez a nyolcpilléres híd a fővárost elkerülő, átmenő forgalom fontos részét képezi. Nemsokára elértük a szigeten lévő, körülbelül hatezer lakosú Halásztelek községet, amely 1950-ben lett önálló település. A község egyik nevezetessége a Csete György tervezte félgömb alakú, római katolikus templom. A modern építészet egyik jelentős alkotásaként külföldön is számontartják a templomot, amelynek nincs tornya. Az épület külső része vörösréz borítású. A templom belsejét fával burkolták, ugyanígy a bútorzat és a berendezési tárgyak is fából készültek. Csete Ildikó textilművész, az építész testvére tervezte a belső textileket és a miseruhákat. Az 1980-as évek elején szentelték fel a templomot, Árpád-házi Szent Erzsébet tiszteletére.

Halásztelek közelében található a Laki-hegyi rádióadó, amely 1933-ban készült, majd a második világháború alatt elpusztult. 1948-ban eredeti formájában újból felépítették a 315 méter magas létesítményt. Ez a szép és látványos adóállomás ma már nem üzemel, még a lebontása is szóba került. Szerencsére azonban győzedelmeskedett a józan ész, és a hazai rádiózás történetének e fontos alkotása, az egy-

kori európai híresség, műemlékként megmaradt az utókornak.

A jobb parton Nagytétény, majd Érd következett, ahol magas löszfal vonulat található a part mentén. Érd nevezetességei közé tartozik a 15 méter magas csonka minaret, valamint a város földrajzi múzeuma. A szigeten pedig Tököl község következett, amelynek régen szerb lakossága volt, de számuk ma már elenyésző.

A jobb parton Százhalombatta látványa tárult elénk. Ez a város a hazai olajfeldolgozás fellegvára. A város után Ercsi következett, ahol Eötvös József (1813–1871), a neves író és politikus sírhelye található. A községben 1912 óta működik a cukorgyár. Ercsivel szemben Szigetújfalu látható, ahol az átlagosan 3-10 kilométer hosszú Csepel-sziget a legkeskenyebb.

A jobb parton, még Adony község előtt található Sina-telep. Ez a kis település a Sina családról kapta nevét. A familia leg híresebb tagja Sina György Simon (1782–1856) földbirtokos, bankár, görög származású kiváló szakember volt. Munkássága eredményeiért bárói rangot kapott. Sina György Simon támogatta Széchenyi István reformpolitikáját. Számos létesítmény elkészültéhez nyújtott jelentős anyagi támogatást, így pl. a Magyar Tudományos Akadémia, a Lánchíd megvalósulásához. Emellett adományokkal segítette a vakok intézményét is.

Adonnyal szemben Lórév falu következett. Valaha itt királyi ménes volt, s a lóúszató helyéről kapta a falu a nevét.

Adony után a Dunánál a töltés megerősítésére használták fel az 1960-as évek elején az egykori Kossuth-híd elemeit. A hidat a II. világháború után építették, mivel az összes budapesti hidat felrobbantották a visszavonuló hitleri csapatok. A Kossuth-

híd a Parlament előtt épült meg, amit 1946. január 18-án avattak fel. Ez volt akkor az „élet hídja”, s ezzel a címmel film is készült róla. Mivel 1946. januárjában a Dunán zajló jeges ár elvitte az egyetlen, a Szabadság híd fagerendákból megépített ideiglenes közlekedési részét, így Buda és Pest között akkor egy héten át nem volt összeköttetés. A Kossuth-hídon 1957-ben megszüntették a közlekedést, majd 1960-ban lebontották.

A Tassi zsilipen, amely 80 méter hosszú és 12 méter széles, az úgynevezett zsilipelessel jutott át hajónk a ráckevei Duna-ágba.

Délben érkeztünk a nyolcezer lakosú Ráckevére, amely 1989-ben kapott városi rangot. A törökök elől menekülő szerbek 1440-ben érkeztek ide az aldunai Keve településről. Mivel régen a szerbeket nálunk rácoknak hívták, így lett a település neve Ráckeve. A menekülő szerbek zömmel a Duna mentén települtek le, így nevük több helyiség nevében is (pl. Rácalmás, Ráckeresztúr) megtalálható. Ráckevén élt és dolgozott élete utolsó éveiben, és itt halt meg Szegedi Kiss István (1505–72) reformátor, egyházszervező, zsoltáros költő. A település másik nevezetes személyisége volt Ács Károly (1824–94) jogász, költő, aki irodalmunkban elsőként foglalkozott szerb és román népköltészeti kutatásokkal. Vagyonának jelentős részét Ráckevére hagyományozta egy gazdasági szakiskola létesítésére.

Ráckevén először a görög-keleti szerb templomot kerestük fel, amely késő gótikus stílusban 1487-ben készült el. Később reneszánsz és barokk stílusú részekkel egészítették ki. Gazdagon díszített a templom belseje, értékesek régi bútorai és festményei. A templomból az Árpád Múzeumba mentünk, ahol a helytörténeti gyűjteményt,

valamint a pásztoréletet bemutató kiállítást tekintettük meg. Ezután városnéző sétára indultunk a Savoyai kastély felé. A településen egy álló Árpád szobor látható, ami nem a véletlennek köszönhető, hiszen a szigeten és a környékén volt őseink központja.

Az országosan ismert Savoyai kastélyt Johann Lukas Hildebrand építette (1702-ben készült el). A barokk stílusú épület kupolás közlekedési részéhez földszintes, boltozatos szárnyak csatlakoznak. Ez az értékes és szép épület az elmúlt évtizedekben meglehetősen megrongálódott. Egy-egy részlegét már restaurálták. A kastély alsó szintjén étterem működik.

Ebéd után ismét sétáltunk a városban, majd négy órakor hajóra szálltunk és indultunk vissza, a főváros felé, most azonban már a ráckevei Duna-ágban. Rövidesen elértük Szigetbecsét, amely ma már Ráckevéhez tartozik, s ahol az André Kertész Múzeum tekinthető meg. A párizsban élt, magyar származású fotóművész alkotásaiból összeállított gyűjtemény látható itt. Később a Szigethalom és Taksony között épült vasúti és közúti híd alatt haladtunk át. A Dunaharasztnál épült hídon át juthatunk a HéV-vel Ráckevére, a szigetre. Egyébként, a szigeti települések mindkét oldalról komppal is megközelíthetők. E Duna-ág mentén jelentős üdülőövezet, valamint horgásztelepek jöttek létre.

Idegenvezetőnk Csepel térségében egy sajnálatos tényre hívta fel figyelmünket: a szennyvizet tisztítás nélkül engedik a folyóba. Néhány másodperccel később a levegőben is érezhettük ennek a felelőtlen tettnek a bűzét. Szomorú, de valós tény, hogy a gondatlanság még mindig pusztítja értékeinket. Elhagytuk a sziget csúcsánál lévő hidakat, majd a Kvassay zsilipen,

amely 75 méter hosszú és 10 méter széles, visszajutottunk a nagy Dunába.

Este fél nyolc tájban érkeztünk a Vigadó térre, sok-sok új ismerettel és egy kellemes hajókirándulás emlékével.

* * *

Békés megyei hír
Todola Mihályné:

Nyári mulatságok

Az MVGYOSZ Békés megyei Szervezete, a Mozgássérültek és a Hallássérültek Békéscsabai Szervezete 1994. július 9-én a fenti címmel már második alkalommal rendezte meg gazdag programsorozatát. Közös rendezvényeik hagyománnyá váltak: együtt ünneplik a karácsonyt és a farsangot is.

A mostani rendezvény színhelye a pósteleki Mókus Csárda volt, mely egy gyönyörű erdő közepén található, Békéscsabától nyolc kilométerre. Az indulás reggel nyolc órakor volt, a Kőrös Volán két külön autóbusszával. A vidámságot és az együttlét örömét a délelőtt eleredő eső sem tudta elrontani. Abban, hogy jó kedvvel, küzdeni akarrással vettek részt a sorstársak a játékokon, nagy szerepük volt a szervezőknek, főként a játékot vezető Lévai József (az MVGYOSZ Békés megyei Szervezete titkára) lelkesedésének és humorának. A szervezésben és a lebonyolításban ugyancsak oroszlánrészt vállalt Sajti Mária, a Mozgássérültek Békés megyei Szervezetének titkára.

A délelőtti programban játékos vetélkedők: spulnizó verseny, karikadobálás, valamint egy szellemi vetélkedővel kombinált dobókocka verseny zajlottak. A fá-

radtságot terített asztal mellett pihenték ki a versenyzők, de az ebéd alkalmat adott a baráti beszélgetésekre, az új ismeretségek kialakítására is.

A délutáni programban szerepelt a lengő és hagyományos tekeverseny. A játékokra a szponzorok biztosítottak díjakat, melyeknek nagyon örültek a játékosok, hiszen szép nyereményeket kaptak, így pl. pólókat, kabalajátékokat, csokoládét, videofilm kölcsönzési lehetőséget, 500 forintos vásárlási, illetve étkezési utalványokat, stb.

A rendezvény végén kellemesen elfáradva úgy köszöntek el egymástól a résztvevők, hogy jövőre újra találkoznak.

* * *

Hajdú-Bihar megyei hír
Jakab Zsolt:

Autóbuszos kirándulás

Az MVGYOSZ Hajdú-Bihar megyei Szervezete nagyszabású kirándulást szervezett 1994. július 9-én. A jelentkezők nagy száma miatt (több mint 90 fő) két autóbusszal indultunk, szombaton 6 óra után néhány perccel.

Úticélunk első állomása Mezőkövesd volt. A nagy létszám miatt több csoportban kerestük fel a nevezetességeket. A Matyó múzeumban a matyó föld festészeti és népviseleti szokásairól hallhattunk. Ellátogattunk Kisjankó Bori szülőházába is, aki már egészen kiskorától foglalkozott a mintás díszítésekkel. Ez

az emlékház alacsony mennyezetével, hatalmas kemencéjével – mely túl a kenyérsütésen a ház fűtésére is szolgált – egy régi kor képeit varázsolta elénk. A fazekas mesterség szép darabjait vehettük kezünkbe a Fazekas múzeumban. Ezt követően, akinek kedve volt rövid sétát tehetett a városban.

Ebéd után Bogácsra vitt az utunk. A falu határában található egy kis tó. A társaság egy része itt telepedett le. Az idő kellemes volt, így strandolásra is nyílt lehetőség. A többiek hosszabb sétára indultak. A kiadós gyaloglás, a kellemes napsütés elfárasztott bennünket.

18 órakor az autóbuszok hazafelé indultak. Mielőtt azonban hazaérkeztünk volna, félórás pihenőt tartottunk Polgáron. Ki-ki magához vehetett egy kis frissítő italt. A sok-sok új ismerős és a jó hangulat, melyről mi is gondoskodtunk, sokáig emlékezetessé teszi ezt a kirándulást. Valamennyi résztvevő nevében köszönetet mondok a szervezőknek.

* * *

Komárom-Esztergom megyei hír

Várvölgyi János: Gondúzó kirándulás

Az MVGYOSZ Komárom-Esztergom megyei Szervezete mint minden évben, az idén is nyári kirándulásokra invitálta tagjait. Az egynapos kirándulásokra június 28-án és július 21-én került sor. Az úticél

mindkét esetben Győr városa volt. E tudósítás a második alkalommal szervezett kirándulásról íródott, amelyen személyesen részt vettem.

Július 21-én reggel nyolc órakor indult autóbuszunk Tatabányáról. Közel egy óras utazás után érkeztünk meg Győrbe, a „vizek városába”, Észak-Dunántúl ipari, kereskedelmi és kulturális központjába. Napsütéses, forró nyári nap lévén, csoportunk tagjainak döntő többsége szinte az egész napot a győri fürdőben töltötte, melynek szolgáltatásai messzemenően minden igényt kielégítettek, fiatalnak és idősnek egyaránt. A kristálytisza vízű különböző hőfokú úszó- és gyógymedencék, a gyógymasszázs lehetősége, a fürdő területén tapasztalt kifogástalan tisztaság és gondozottság mind-mind tagtársaink felhőtlen kikapcsolódását, zavartalan pihenését biztosította.

Kirándulásunkat megtisztelte jelenlétével szervezetünk egyik adományozója, Bartha Sándorné – Zsóka néni, aki örömmel tett eleget elnökségünk meghívásának. Túlzás nélkül állíthatjuk, hogy Zsóka néni igen jól érezte magát közöttünk. A tagtársak szeretettel fogadták őt, aki nagy örömmel ismerkedett velünk. Zsóka nénival a jövőben is szeretnénk a jó kapcsolatot fenntartani.

Az egész napos strandolás után egy kiadós vacsora „estebéd” várta a kirándulókat a győri Kristály Étteremben, amelyet jó étvággal fogyasztottunk el. Vacsora után többen is táncra perdültek. A talpalávalót az étterem kitűnő zenekara szolgáltatta. Igen jó hangulatban, vidám nótaszóval a késő esti órákban érkeztünk vissza Tatabányára.

Ezúton szeretnénk köszönetet mondani Luk János titkár úrnak és Szigethy Edit-

kének, szervezetünk új ügyviteli dolgozó-jának, valamint a lebonyolításban segédkezőknek a sikeres kirándulásokért. Úgy gondolom, az ilyen és hasonló kirándulások nagyon jó alkalmat teremtenek az új barátságok kötésére, a már kialakult ismeretségek elmélyítésére, a meghitt beszélgetésekre, valamint a hétköznapi szürkeségéből való kikapcsolódásra.

* * *

Tolna megyei hír
Piczek Jenőné:

Párizs a fények városa

Az MVGYSZ Tolna megyei Szervezete 1994. június 12-17-e között autóbuzsós utazást szervezett Párizsba.

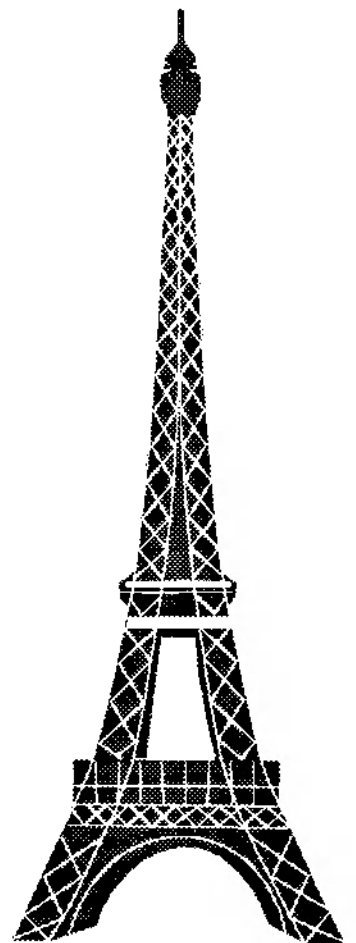
Vasárnap reggel indultunk a nagy útra. Halmosi István, idegenvezetőnk ismertette az útvonalat, valamint a következő napok programjait. Hegyeshalomnál hagytuk el hazánk területét. Linz, Passau, Saarbrücken térségén utaztunk keresztül – hogy csak néhány települést említsek a sok közül. Metz városában, körülbelül 25 óras utazás után, már Franciaországban voltunk, s hétfőn délelőtt érkeztünk meg Párizsba.

A közel tíz millió lakosú francia fővárosban, Párizsban elsőként a Cité-szigeten lévő Notre Dame-t kerestük fel, amely egyszerre műemlék, templom és eleven történelem. Már roppant méretei is lenyűgözik az embert. Tornyai 69 méter magasak. Egyetlen hajója 130 méter hosszú. Több oldalkápolnája van. Ebben a katedrálisban 9 ezer ember fér el. A templom 1340-re készült el gótikus stílusban, kőcsipkái világhírűek. A templomban egy kicsit meg-

lepódtunk a félhomály miatt, de csakhamar felfedeztük az óriási rózsablakokat, csodálatos színeikkel. A tizenkét apostol szobra alatt az erények és a bűnök jelképes ábrázolásai vonták magukra figyelmünket. A Notre Dame nagyharangját a déli toronyban helyezték el. A 15 tonnás „hangóriásnak” csak a nyelve majdnem 5 méter hosszú. Ritkán szólaltatják meg: nemzeti ünnep, örömteli napok, gyász alkalmából hallható a hangja. A katedrális előtti téren található a főváros központja, innen számítják a Párizstól mért távolságokat.

Ezután Párizs jelképéhez, az Eiffel toronyhoz mentünk. Köztudott, hogy a tornyot Gustave Eiffelről (1832–1923), építőről nevezték el. Az 1889. évi párizsi világkiállítás nagy szenzációja volt. Két év, két hónap és két nap alatt készült el a 323 méter magas, 7500 tonna súlyú építmény. Az érdeklődőket liftek viszik fel, de gyalog is nekivághatnak az 1710 lépcsőfoknak.

Mindig hosszú sorok várnak a lifteknél, de végül mi is sorra kerültünk. Fantasztikus volt a látvány, ahogy egyre kisebbek lettek alattunk az emberek, az épületek és a járművek. Amikor kiléptünk, csodálatos panoráma tárult elénk. Kissé fújdogált a szél, de kellemes, friss és tiszta volt a levegő. Látó társaink nagyon messzire el-

láthattak. Igazán meglepő volt, hogy a torony egyáltalán nem inog, így tériszonyunkat, félelmünket is hamar legyűrtük. Azt is megtudtuk, hogy a torony csúcsa a leghevesebb szellőkések esetén sem hajlik 12 centiméternél többet. A tájékozódásban eligazító pontként segített a Sacre Coeur Bazilika. Az invalidusok templomából mindent lehetett látni. A késő délutáni órákban értünk a sok látnivaló után, fáradtan, de boldogan szálláshelyünkre.

Kedden reggel a Versailles-i kastélyhoz indultunk. A Párizstól 23 kilométerre, délnyugatra fekvő, ma már a 100 ezer lélekszámot megközelítő város a „Napkirály” szeszélyének köszönheti létét. XIV. Lajos olyan királyi palota megépítését határozta el, amelyhez foghatót még nem látott sem Franciaország, sem az akkori Európa. Versailles több emberöltő munkájával lett az a varázslatos világ, amelynek ma évente milliók járnak csodájára. Félkör alakú, gazdagon díszített, aranyozott, kovácsolt kerítésen át lehetett bejutni az udvarba, ahol XIV. Lajos lovasszobra áll. Maga a kastély teljes szépségében a park felől bontakozik ki, 580 méter hosszúságban húzódik el az épület. Káprázatosan díszített termeken haladtunk át, melyekben szebbnél szebb festményeket láthattunk. Kicsit beleélhettük magunkat abba a korba, amelyben az egykori uralkodók éltek. Végül elérkeztünk a kastély legszebb pontjára, a világhírű tükörterembe, amely 75 méter hosszú, 10 méter széles és 13 méter magas. A falakat összefüggő tükör borítja, a mennyezetről pedig szebbnél szebb kristálycsillárok függenek. Az ablakokon kitekintve a gyönyörű parkot láthattuk, rengeteg virággal és szökőkúttal. Szinte lehetetlen leírni a sok látnivalót, a nagy és kis Trianon palotát, Marie Antoinette „tanyá-

ját”, ahová a királyné az udvari pompától kifáradtan visszavonult. Mi is elfáradva indultunk autóbuszunkhoz, hogy a délutáni kötetlen program keretében feldolgozzuk a látnivalókat, a hallottakat, s hogy lazítsunk egy keveset.

Késő este, fakultatív program keretében megnéztük az éjszakai Párizst. Úgy gondoltuk, hogy az éjszakai órákra a sötétség jellemző, de tévedtünk, a francia főváros éjjel sem sötét. Nem véletlenül nevezik a „fények városának”, hiszen nappali világosságot varázsol az esti kivilágítás. Nemcsak a középületek, a terek, hanem a lakóházak is kivilágítottak. Este tíz óra körül érkeztünk a Chaillot palotához. Teraszáról a legszebb rálátás nyílt az Eiffel toronyra, amit még nem az esti fényben láthattunk, mivel sütött a nap. Várnunk kellett a sötétedésig, közben a néger árusok portékáit nézegettük. Lassan kigyúltak az esti fények. Fényárban úszott a Champs Elysées és a Diadalív. Az Eiffel torony mintha aranyruhát öltött volna. Úgy úsztak a sétahajók a Szajrán, mint lámpafüzérek. Alig vártuk, hogy mi is hajóra szálljunk. A kikötőből a mi „lámpafüzérünk” a Notre Dame szigete felé vette az útját. A folyó tükréből ragyogóan verődtek vissza az éjszaka fényei. Lassan, méltóságteljesen haladtunk Párizs hídjai alatt. Közben illúzióromboló volt a hidak alatt lefekvéshez készülődő hajléktalanok sokasága. A szigetet megkerülve visszafordultunk az Eiffel torony irányába. Éjfél után szálltunk ki a hajóból és autóbuszra ültünk, hogy megnézzük a Diadalívet. Napóleon császár 1806-ban rendelte el, hogy gigantikus méretű diadalívet emeljenek győztes hadainak dicsőségére. A római diadalívek mintájára készült el, de sokkal nagyobb méretben, majdnem 50 méter magas. Diadal ka-

puja nyílásának íve a legmagasabb pontján csaknem 30 méter. Megtörtént már az is, hogy sportrepülőök átrepültek íve alatt. Az oldalakat domborművek díszítik. A Diadalíven óriási friz (a párkánykoszorú alatt fekvő, domborművel díszített mező) húzódik, amelyen két méter magas alakok végtelen sora látható. A monumentális dombormű a napóleoni hadak indulását és győztes hazatérését ábrázolja. Neveket is láthatunk a diadalkapu boltozatán, a császár csapatainak megannyi győztes ütközeteinek színhelyét vésték ide. Raab néven még Győrt is megemlíti a felsorolás. Ezután még megnéztük a Moulin Rouge, azaz a „Vörös Malom” forgókerékét. Ez a híres mulatóhely bizonyára belülről is igen hangulatos, de hát itt nem a mi pénztárcáinkhoz szabják az árakat. Megálltunk a Place Pigalle téren, de senki sem szállt le a buszról, mert éjszaka itt sétálni nem egy veszélytelen vállalkozás.

Szerdán reggel, kicsit fáradtan, de lelkesen szálltunk fel újra a buszra, hogy a Loire völgyébe induljunk, ahol sok híres kastély található. Ezek közül mi egyet, az Amboise kastélyt tekintettük meg. Ennek kis kápolnájában fedeztük fel Leonardo da Vinci nyughelyét. Idegenvezetőnkől megtudtuk, hogy e sokoldalú művész élete utolsó éveit itt töltötte.

Csütörtökre maradt talán a legérdekesebb látnivaló, hiszen aki Párizsban jár, nem hagyhatja ki Franciaország legnagyobb múzeumát, a Louvre-t. Története egészen a XIII. századig nyúlik vissza. Fülöp Ágost várat építtetett, melynek már akkor Louvre volt a neve. A francia királyok azonban nem laktak a várban, csupán kincseiket, levéltáraikat, fegyvertáraikat helyezték el benne. Az uralkodók egyre jobban bővítették az épületet. Később Me-

dici Katalin királynő, a Louvre-től néhány száz méterre külön palotát építtetett magának, amely a Trileriák nevet kapta. IV. Henrik király kötötte össze a két palotát a Szajna partján épült emeletes átjáróval. A francia királyok műgyűjteménye egyre gyarapodott. Az épületet mint múzeumot 1793-ban nyitották meg a nagyközönségnek. Ez a múzeum olyan hatalmas és annyi látnivaló található benne, hogy rengeteg idő kellene ahhoz, hogy töviről hegyire végig nézhessük. Mi a képtár felé vettük utunkat, ahol Raffaello, Tiziano, Rubens, Rembrandt, Delacroix festményei láthatóak. Megtekintettük a múzeum leghíresebb festményét, Leonardo da Vinci: Mona Lisa c. művét. A görög-római gyűjteményben legfőképpen a milói Vénuszra voltunk kíváncsiak. Egy külön kis teremben találtunk rá. Tudjuk a szoborról, hogy több mint kétezer éve készült, alkotója ismeretlen. Szavakkal leírhatatlan az élmény: vénuszián szép a nőalak, a márvány puhának tűnik, mezítelensége nem botránkoztató, hanem kifejezi a görögök testkultuszát. Hosszasan lehetne még sorolni a Louvreben található csodálatos művészi alkotásokat.

Hazautazásunk előtt látni szeretnénk volna Napóleon sírját is. Néhányan elindultunk az invalidusok dómja felé. A dóm középpontjában áll a köralakú nyitott kriptá. Itt található Napóleon zöld gránittalapzatra helyezett, vörös porfirból (kristályos vulkáni kőzet) készült koporsója. Napóleon hamvai 1840. december 14-től nyugszanak a dómban. A síremléket Visconti készítette, amely valóságos idegenforgalmi attrakció.

Nem sok időt tölthettünk Franciaországban, a francia nyelv ismeretének hiányában beszélgetni sem tudtunk az ott

élőkkel, de ahogy közlekednek, az számunkra furcsa és érthetetlen. Udvariaságról szó sincs, ha valaki át szeretne menni az út másik oldalára, arra bizony várhat, hogy egy francia autós megálljon. A több sávú úton csoportosan mentünk át, de ennek ellenére nem álltak meg az autók, sőt, ránk dudáltak és bennünket kikerülve tovább hajtottak. Ettől az élménytől eltekintve, nagyon jól éreztük magunkat. Pénteken este azzal a gondolattal tértünk haza, hogy nagyon jó lenne ismét eljutni Franciaországba. Köszönet a megyei szervezetnek, hogy megszervezte ezt a nagy utazást. A Párizsban látottak és hallottak életreszóló emlékek maradnak mindannyiunk számára.

* * *

Kiss Enikő:

Tanulmány a Vakok Állami Intézete tevékenységéről

(készült 1993-ban – kivonatos ismertető)

Magyarországon a látássérültekről való gondoskodás a szociálpolitika körébe tartozik. A gondoskodás egyik formája az intézeti gondozás. A felnőtt vak és gyengénlátók intézeti gondozására a következő formák alakultak ki:

- ① szakosított szociális otthon
- ② foglalkoztató intézet
- ③ elmebeteg látássérültek szakosított otthona
- ④ szociális rehabilitációs intézet.

① Szakosított szociális otthon: intézeti háttérrel biztosít a dolgozó, de önálló életvitelükben szociális vagy családi

háttér, illetve ezek hiánya miatt akadályozott látássérülteknek, valamint az időskorú súlyos látásfogyatékosok gondozását látja el.

- ② A foglalkoztató intézet feladata a súlyosan vak és gyengénlátó, értelmi fogyatékosok, fiatal halmozottan sérültek munka-foglalkoztatása.
- ③ Az elmebeteg látásfogyatékosok szakosított otthonának feladata az elmebetegségben, súlyos személyiségzavarokban szenvedő, illetve foglalkoztatásra alkalmatlan értelmi fogyatékos látássérültek gondozása.
- ④ A szociális rehabilitációs képző és nevelő intézet feladata a gondozásra bízott látássérültek rehabilitációja, amely magába foglalja a fiatalok látássérültek rehabilitációs képzését, átképzését, oktatását és nevelését is. Olyanokét, akik elméleti és gyakorlati képzésre, illetve munkavégzésre alkalmasak, de ez csak intézeti elhelyezéssel valósítható meg esetükben. Itt történik a felnőttkorban megvakultak elemi rehabilitációja is. A Vakok Elemi Rehabilitációs Csoportja (VERCS) az intézet önálló részlegeként működik. A VERCS a munkaképes korban látásukat elvesztett személyek vakos életmódra történő nevelésének feladatát látja el. Ennek gyakorlati megvalósulása az elemi rehabilitációs tanfolyamon való részvétel keretében történik. Célja: a tanfolyamra kerültek átsegítése a fizikai és a lelki krízisen, valamint önkiszolgálóvá válásuk biztosítása. A tanfolyamra való jelentkezés önkéntes és ingyenes. Időtartama három hónap. Szükség esetén a képzési idő meghosszabbítható. A foglalkozások kis csoportokban zajlanak. Az elsajátítható ismeretek a következők: biztonságos

közlekedés a fehér bot és a járművek használatának megtanulásával, de igény szerint megismerkedhetnek a vakvezető kutyával is. Továbbá, elsajátíthatják az önkiszolgálás teendőit, az egyszerű és az összetett háztartási munkákat. Ezenkívül még a speciális segéd-eszközök használatát, valamint a Braille-írás alapismereteit is megtanulhatják. A csoport élén pszichológus-gyógy-pedagógus áll. A csoport további munkatársai közé tartozik egy tiflopedagógus, egy szociális szervező, valamint egy szociális nővér. Az intézeten belül történik még a siket-vak emberek gondozása is, a látásfogyatékos korának, egészségi állapotának, foglalkoztathatóságának megfelelően. Emellett az utógondozásra is itt kerül sor.

Mindezeket a tennivalókat Budapesten a Vakok Állami Intézete (VÁI) látja el. A Szociális Intézetek Központjának megszűnésével a VÁI Országos Módszertani Intézetté lépett elő, amely szakmai felügyeletet lát el a vakokat foglalkoztató intézetekben, valamint a vakok szociális otthonában. A Vakok Állami Intézete közvetlenül a Népjóléti Minisztérium irányítása alá tartozik. Az intézet élén igazgató és szakmai helyettese áll. A Vakok Állami Intézete 1902 óta foglalkozik a felnőtt látássérültek szociális gondozásával. Az intézetbe 16 éven felüli, kivételes esetben 14 éven felüli, vak és gyengénlátó személyt lehet beutalni. A beutalásokat a lakóhely szerinti illetékes önkormányzat végzi. A gondozottak gondozási díjat fizetnek. A beutalás elbírálása előtt figyelembe veszik a látássérült szociális helyzetét. Az intézeti elhelyezést nyert látássérültek a vakok személyi járadékában is részesülnek.

A Vakok Állami Intézetének három telephelye van:

- ① Koós Károly Gimnázium kihelyezett látássérült tagozata – idetartoznak a gimnáziumi tanulócsoporthoz;
- ② a vakok szakosított szociális otthona – itt található egy orvosi munkacsoport: azaz az intézet főorvosa, az osztályos orvos, a részállású szemész, a reumatológus és a pszichiáter. Ezenkívül a gondozói részleg: főnővér és gondozónők, a vizsgáló csoport: pszichológus és tiflopedagógus, valamint a szociális foglalkoztató egy foglalkoztató nővér vezetésével;
- ③ a vakok és gyengénlátók rehabilitációs intézete – 1. gondozási részleg, 2. a VERCS, 3. a kollégium, 4. a mentál-higiéniai csoport, 5. a látássérültek családsegítő központja, 6. a vakok napközi otthona és a módszertani csoport.

A Koós Károly Gimnázium kihelyezett látássérült tagozatán speciális eszközökkel felszerelt tantermekben vak és gyengénlátó fiatalok tanulnak, a gimnáziumból kijáró szaktanárok segítségével.

A vakok szakosított szociális otthonában 130 fő időskorú nyugdíjas látássérült ember nyert elhelyezést. Itt található még az intézet foglalkoztató részlege is, így lehetőség nyílik az intézetben élők alacsony nyugdíjainak kiegészítésére. A foglalkoztató csoport élén egy nővér áll.

A Rehabilitációs Intézet 170 férőhelyes, amely a fentiekben említett módon négy csoportra oszlik. Közvetlenül a csoportvezető irányít, a szakmai igazgató vezetésével.

A látássérült fiatalok kollégiumában a látássérült középiskolás és speciális szakiskolába járó fiatalok nyertek elhelyezést. Továbbá, kollégiumi elhelyezést kaphatnak még a gyógymasszőr- és a telefonál-

központ-kezelői tanfolyamra jelentkező fiatalok. Tanórákra történő felkészítésüket tiflopedagógusok mellett szakkorrepetítorok segítik. Kollégiumi elhelyezést kaphatnak még az általános iskola után közvetlenül munkát vállaló fiatalok is. Beutalásuk rövid időre szóló, amíg az életre felkészítik őket. Egy külön csoportvezető tanár felügyelete alatt állnak. A kiegészítő iskolát végzettek is igényelhetik a kollégiumi elhelyezést. Esetükben cél az önálló életre való felkészítés, valamint az általános iskola 7. – 8. osztályának elvégzése. A tanulmányi munka sikeressége szempontjából az azonos iskolatípusba járók önálló csoportjai találhatóak meg a kollégiumban. A kollégium élén egy vezető tanár áll, munkatársai gyógypedagógusok, nevelők, gyermekfelügyelők.

A felnőtt látássérültek pszichés gondozását az intézetben működő mentál-higiénias csoport végzi, amelynek a kulturális és egyéb foglalkozások is feladatkörébe tartoznak. A beutaltak előgondozását, személyes ügyeiknek intézését is itt végzik. A csoport élén pedagógus áll, munkatársai: tiflopedagógus, szociális nővérek, pszichológus, gyógytornász, foglalkoztató nővér. A mentál-higiénias csoportban egy-egy részállású pszicho-pedagógus és gyógypedagógus a kulturális foglalkoztatást, valamint a felolvasást és a klubokat vezeti.

Az intézetben lévő Vakok Napközi Otthonában a budapesti vak és gyengénlátó személyek nappali gondozása folyik. A rászorult látássérültek szociális helyzetük figyelembe vételével csak étkezési díjat fizetnek. Egészségügyi végzettségű csoportvezető és két szociális gondozó látja el itt a munkát.

A Vakok Családsegítő Központja 1989-ben alakult meg a Vakok Állami Intézeté-

ben, pályázati úton. Nem önálló egységként működik. Nyitvatartása: munkanapokon reggel fél nyolctól este hat óráig (délután fél négytől este hat óráig ügyeletet tartanak). Ennek a csoportnak a vezetője ugyanaz a személy, aki a Vakok Napközi Otthonának.

A Családsegítő Központ szakember ellátottsága a következő: egy fő ügyeletes családgondozó, két fő, területekre kijáró családgondozó – vagyis összesen hárman foglalkoznak a Budapest területén élő látássérültek szociális és mentál-higiénias, komplexgondozásával. A Vakok Családsegítő Központja sajátos problémáival, a Rehabilitációs Intézet belső világával való megismerkedésem lassan, fokról-fokra tárt fel előttem olyan szociális, mentális jelenségeket, amelyek speciálisan a látássérültekre jellemző problémák.

A területi családsegítési feladatok mellett, a Családsegítő Központ egyéb speciális teendőket is ellát. A főváros egész területén élő látásfogyatékosok érdekében hozták létre a Családsegítő Központot.

A speciális feladatok az alábbiak:

- otthoni tanítás keretében: háztartásvezetés, önellátásra tanítás a látássérült lakásában,
- vakos életvezetési tanácsadás,
- segítség a vakoknak megfelelő speciális munkahely kiválasztásában, vakos szakmák kiválasztásában,
- segítségadása vakügyi segédeszközök beszerzésében,
- a hangoskönyvtárból való kölcsönzés elősegítése,
- a rászoruló látásfogyatékosok szociális otthonban és intézetben történő elhelyezésének kezdeményezése,

- a vakok személyi járadéka folyósításának elindíttatása,
- a vak kisgyermeknek megfelelő oktatásának, nevelésének előkészítése,
- a vak kismamák felkészítése az anyai teendőkre, az anyai feladatokban segítségadás,
- ügyeleti órában felolvasás,
- a látássérültnek és családtagjaiknak érdekvédelmi feladatok megszervezése,
- a vak emberekkel kapcsolatos jelző és „felderítő” funkciók ellátása,
- a vak ügyfeleknek segítségadás konkrét ügyekben.

A Családsegítő Központ elsősorban a családban élő látásfogyatékos emberekkel foglalkozik, nem az intézeti gondozottakkal. Azzal a lényeges tennivalóval kötődünk az intézethez, hogy elősegítjük az intézetből kikerülteknek a családba történő zökkenőmentes visszahelyezését. Ezáltal segítséget nyújtunk az önálló életkezdéshez. Emellett biztosítjuk az utógondozásukat.

Nagyon kevés intézeti lakó választja a külvilágban való önálló élet megpróbáltatásait.

* * *

Kovács Pál:

Barangolás régi hangszerek között (II. rész)

Mola „harangjáték”

Fura kettősség jellemzi ezt a hangszeret. A középkor egyházi zenéjében volt használatos motetták, zsoltárok kíséretében, mégis akadtak olyanok, akik az ördög tálmányának nevezték, talán azért, mert

az állványra felerősített különböző nagyságú, félgömb, vagy szabályos alakú rézből, avagy bronzból készült behangolt harangokat virtuóz módon kellett kezelni egy ütő segítségével. A harangokat általában a törzshangokra hangolták. Kínában találtak olyan harangjátékot egy ásatás során, amely teljes épségében megmaradt, s a bronz harangok száma 64. A kínai harangjátékot 1000 évesnél is idősebbnek tartják, így bizonyos, hogy a molát keletről hozták Európába. Később ebből alakultak ki a templomtornyokba épített zenélő órák. A pravoszláv templomokban máig is ütővel szólaltatják meg a szertartások rendje szerint a behangolt harangokat. A mai harangjáték már másképp néz ki: különböző nagyságú behangolt fémrudak vannak sorban állványra erősítve, ezenkívül létezik a metalofon, amely már fémlapok sorrendbe állított egységét tartalmazza.

Fidula

A középkorban nagy népszerűség övezte ezt a gitár formájú, többhúros vonós hangszeret. Nyakán bundok „érintők” könnyítik meg a muzsikus feladatát, az ötödik húr általában a nyak mellett feszül zengőhúrként. A fidula is családdá fejlődött, így alkalmazták a reneszánsz kezdetéig. Bölcs Alfonz Kasztília királya olyan zenészeket foglalkoztatott, akik őt még lovaglások idején is szórakoztatták. Ők is lóháton követték uralkodójukat, így kellett játszaniuk e nazális hangú hangszeren. Az 1600-as évek táján kiszorította a fidulát a gambák népes családja és szépen fejlődő kortársa, a hegedű.

Semseyné Legeza Ilona
könyvismertetője

William Shakespeare (1564–1616):

A makrancos hölgy

Híres-hírhedt darabja a makrancos hölgy Shakespeare-nek; plágiumot is emlegettek (igaz, csak régente) vele kapcsolatban, keretjátékát értelmetlennek, az egész koncepcióhoz nem illőnek vélték (a legtöbb mai színházi előadás ki is hagyja ezt a részt), legfőként azonban méltatlannak tartották mondandóját, az asszony-szelídítés, az asszony-idomítás durva bemutatását és megdicsőítését. Hosszú ideig vagy jelentéktelennek, a kegyetlen népi humor egyszerű színpadravitelének tekintették, vagy – sajnos a szöveg számos részletének ellentmondó – koncepcióit dolgozták ki arra, hogy a nyers részleteket mintegy megszelídítsék, humanista tartalommal töltsék fel. A makrancos hölgy: Kata, egy gazdag kereskedő idősebbik lánya, akinek modorra túrhetetlenül érdes, akinek beszédétől, szellemes – durva kifejezéseitől minden férfi fél, így nem sok reménye van arra, hogy férjet találjon. Húga pedig csak akkor mehet férjhez, ha nővére már „*elkelt*”. Az ő udvarlói – mert a nőies, a szép és a szelíd Biancát mindenki szereti – kerítenek egy elszánt férfiút, Petruchio-t, aki vállal-

kozik Kata megszelídítésére, rendes feleséggé alakítására.

A darab középpontjában Kata és Petruchio küzdelme, a szelídítés folyamata áll: az új-

donsült férj éhezteni, kínozza, valóban idomítja feleségét, aki azután megtörik, szófogadó asszonnyá válik.

A darab elsődleges, felszíni mondanivalója tehát valóban meglehetősen durva, antihumánus, nőellenes, a mai olvasó számára annál is inkább, mivel Kata számunkra nem egyszerűen makrancos, hanem valóban felszabadult, emberi méltóságára sokat adó nő, akinek megtöréséért nem lelkesedhetünk. Ugyanakkor Petruchio korántsem ellenszenves figura, nemcsak a szerző látható rokonszenvét élvezik, de tulajdonképpen az egyetlen méltó formátumú alkat Kata mellett. Bár az újabb értelmezési kísérleteknek nem sikerült maradéktalanul „*megmagyarázni*” a darabot, a számos – ingerlően vonzó – rejtély mellett kirajzolódtak azok a mélyebb struktúrák is, melyek a művet sokkal többé teszik, mint egy durva, középkori ízű asszonygyalázó tréfa. Elsőül a darab erotikus, szexuális vonatkozásai kínálnak fogódzót: ilyen szempontból a mű középpontjába éppen a nemiség, annak sajátos változatai kerülnek. Nevezetesen, Kata Biancával szemben nagyon is nyilvánvaló, a testiséget is intenzíven vállaló, kívánó szerelemkoncepciója, másrészt Petruchio „*idomításának*” ugyancsak erőteljes szexuális „*felhangjai*”. A mű számos ponton Freudot megelőző pszichológiával dolgozik, anélkül azonban, hogy elemzésekbe, pszichológiai részletekbe veszne.

Éppen a mű nehéz értelmezhetősége miatt a színházi előadások általában rövidrezáró, leegyszerűsítő megoldásai okán a darab elsősorban olvasmányként élvezhető minden Shakespeare-kedvelő számára.

* * *

Csatlós Ildikó:

Drágám megszülettünk

– Na, figyelj csak, ne ficáncolj, mert nem tudok koncentrálni!

– Ja, bocsánat, de valahogy túl szűkösön vagyok – pedig micsoda jó hely ez. Nem értem, ahányszor felébredek, mindig közelebb jönnek a falak... Milyen szép kék, piros csíkok jobbra, balra, keresztbe, hosszába – la, la, la, énekelni támad tőlük kedvem.

– Nahát, nincs türelmem semmihez! Mindent kiejtek ma a kezemből... Óh, micsoda nap!

– Kezem, kezem, nekem is van: én növesztettem! Emlékszem, régen még sokat aludtam, azután egyszer csak itt voltak velem. Akkor nem értettem, hogy a végén miért ágazik el, de most már tudom: ezt a kék-piros madzagot kell fogdosni vele. Ja, meg a másik kezemet, és a másikat, s még a másikat: több nincs.

– Uram Isten, a lábam leszakad a fáradtságtól, s még hol az este?! Jaj, de jó egy kicsit leülni... Hol a csudában van megint a gyújtóm?

– Pfuj, már megint ez a fura, rossz íz! Na, jó hogy abbamaradt – szerencsére, ennek mindig hamar vége. Milyen jó ez a sok elágazás a kezeimen – egyiket be is kapom. Ez jó érzés,

igazán megnyugtat. A másik két elágazó tehát a lábam – annyi kezem nem is lehet. De mitől szakad le? Apróbbak az elágazások – lehet, hogy azok szakadnak le? Óvatosabban játszom velük. Kicsit kinyújtózom. Lassan, előbb egyiket – hmm, nem tudok nyújtózni, s már úszkálni sem, sőt megfordulni sem...

– Hajaj, mikor lesz már vége ennek?! Istenem, újra futni, teniszezni, úszni... Anyám és a húgom úgyis alig várják a kisunokát – na, majd lesz alkalmuk babusgatni! Csak már szabadulnék meg ettől a nyomástól!

– Jól van, nem nyújtózom – én vagyok a nyomás oka, tudom. Ha összehúszom magam, akkor megszabadulsz? Hm, hm? – de ez nem mindig sikerül.

– Hát, a férjem is... Hogy képzelte ezt az egészszet: állandóan hetekre távol?! Egyedül nevelni egy gyereket? Igen, el fogok válni! Elég, mindenből elég volt! Legalább tudom, hogy nincs kire várni, mindenben csak magamra számíthatok; úgy fogom beosztani az időmet, ahogy nekem kell!

– Vajon kiről van szó? Van itt még rajtunk kívül valaki? Nincs is senki, csak mi ketten. Jó meleg van itt, de megint csak kinyújtóznék... Na, óvatosan fordulj egyet! Nem megy! Sebaj. Óh, most újra hallok valami jó ritmust a kék-vörös lüktetésen kívül. Hol gyors, hol lassú – hű, de hangos itt – nagyon jó! La, la, la...

– Istenem, Beethoven, Mozart, Chopin, Liszt – de jó lesz újra koncertekre járni. Csak szabaduljak meg tőled, te izgó-mozgó! Hetekre eladlak a nagyihoz, csak még rugdossál.

– Hű-ha, valami nagyon nincs rendjén: Ki az a nagy, vagy netalán Mi? Nem, csak is Ki lehet. De hogyan fogsz odaadni? Ezzel a szűk gömbbel együtt? Hát, akkor végül

is mindegy, hogy kié a gömb... Csak tudnám, miért haragszol rám? Én nem is rugdostalak. Ja, itt van az ujjam: kicsit szopogatom. Jó, meleg van, finom, puha meleg.

– Na, szerencsére megnyugodtál. Bekapok néhány falatot – a fenébe is, nemrég ettem! Uram Isten, hány kiló vagyok?! Csal ez a mérleg – ezek nem is pontosak. Mennyi is voltam legutóbb az orvosiban? Igen, majdnem egy hónapja jártam ott. Ajaj, milyen éhes vagyok... Rendben, ki-egyezzünk egy gyümölcsjoghurttal: egy falatot ebből a kifliből, egy falat szalámi – na, kicsit nagyobbra sikerült. Áh, nem is olyan nagy ez a kifli... Most pedig irány a zuhany és az ágyikó!

– Hajaj, ez a finom masszírozás – imádom, amikor ezt csinálod: egy kis dörzsölés, egy kis melegítés, majd újra dörzsölés. Jaj, mi volt ez a nyomás? Óh, ez fáj! Hű, jó, hogy abbamaradt már.

– Húha, mi volt ez a nyilalás? Csak nem? Egy hetem van még – csak semmi képzelődés! Milyen isteni ez a zubogó, langyos víz. Egy picit most melegebbre állítom, most egy hangyányit hidegebbre. No, persze, a tengervíz sokkal jobb lenne – a gyönyörű kék tenger! Egy kis napozás, és sok-sok lubickolás. Csak legyen már vége ennek a szoros kapcsolatnak, te ördögfióka – egy hónapra elmegyek a tengerhez! Már mióta ígérem a huginak, hogy egyszer elmegyünk csak mi ketten... Juj, ez már nem lehet képzelődés – vagy talán a joghurt? Abba maradt. Inkább megtörülközöm.

– Ujuj, juj – nem értem miket nyomkodszt már megint?! Ilyen szűkös helyem van, és még szorongatsz is... Vagy nem te csinálod? Hiszen hullámszik az egész gömb! Na, végre megint nyugi. Milyen gyorsan

lúktet most minden kék-vörös, és milyen meleg van – nem is olyan jó már ez a gömb.

– Igen, a sarokház. Öt perc? Köszönöm. Igazolvány, terheskönyvecske, pénztárca, a csomagba még egy törölköző... kell még valami? Talán nem – nyomás, mindjárt itt a taxi.

– Nahát, hogy lúktet körülöttem minden kék-vörös, és szorongat, már egészen összenyom a gömböm. Valahogy ki kell kerülnöm innen. Megint hullámszik, és most már te nyomkodszt, érzem. De más hangokat is hallok – mennyi hang! Megint nyomás, szorítás, hullámszás! Nekem is ezt kell tennem, megfeszítem minden izomat! Most nem leszek óvatos – könyök, térd, erő, sok-sok erő – rúgok, nyomulok előre, csak ki innen! Jó volt így együtt, de már látni akarok a gömbömön kívül is. Újra erőlködöm, sodor a meleg folyadék, a lúktetés. Csúszok, ajaj, de gyors. Á, Á, Oá, Oá, Oá!

– Gyönyörű kislány, gratulálunk anyuka! Gyorsan ágyba kerül és mindjárt pihenhet.

– Köszönöm, doktor úr.

* * *

– Istenem, milyen szép ez a reggel; a fák ágai egészen az ablakig érnek, szinte ugrál a fény a leveleken. Csak néhány órát aludtam, de teljesen friss vagyok.

– Jó reggelt anyukák, itt vannak a hőmérők. Igyekezzünk, mert mindjárt jönnek a babák!

– Maga is jól van a kemény munka után?

– Köszönöm, egészen megkönnyebbültem.

– Óh, minden rendben; láza sincs. Első gyerek?

– Igen.

– Nagyszerű, akkor jöhet az első szoptatás!

– Na, én is kapok egy meleg síró csomagocskát! Nyugi, nyugi aranyom! Nagyon éhes vagy? Hát persze, teljesen belém fúrod a kis arcodat. Kapsz levegőt is? Óh, csoda amit művelsz, gyöngyöm. Igazán mókás ez a szuszogó szopás. Hopp, itt egy rés van a pólyádon – megkeresem a lábacskádat... Kis meleg, gömbölyű talpacska, pici kis ujjak, szép sorjában. Na, jól laktál? A szülőszobán alig láttam valamit belőled. Tényleg gyönyörű kislány vagy. A kis szájacská most nyugodt vonalát mutatja – milyen nagy volt még pár perce. Hát persze, hogy férne ki máskülönben az a rengeteg hangod? Milyen szép kis kezecskéd van, és hogy tudsz kapaszkodni! Mindig fogom majd a kezedet! Így fogunk sétálni. Megtanítalak teniszezni, úszni, együtt szaladunk a virágos réten, lubickolunk a tengerben! Kis piszém, mosolyogsz? Tetszik, amit mondtam ugye, kis koromhajúm? Akár az apád haja... De hogy kerül az ajtóba apád? És mennyi rózsa mögül kukucskál?!

– Szervusz drágám, látod megszülettünk!

* * *

Dénes Géza:

Székely sírfeliratok

Hiába juttattak felsőbb román körök sanyarú életet a Romániában rekedt magyarságnak, a nép vidám hangulattal lepelte önmaga előtt is a búskomorságot. Székelyföldön, így Csíkszeredán és környékén a temetők sírfeliratai világítanak leginkább rá a székely nép élniakarására.

Mondják, hogy a külföldi turisták szívesen keresték fel a székely temetőket filmfelvő és fényképezőgépeikkel, s a temetőből kijövet hatalmas hahotázással emlékeztek vissza a fejfákon olvasottakra. Íme néhány sírfelirat a sok közül:

– Itt nyugszik a feleségem, Sára; Eltörött a pipa, megmaradt a szára.

– Itt nyugszik Jenei Jucika, erényes, szűz lányka. Gyászolja egyetlen kislánya, Mihályka.

– Itt nyugszik a feleségem, dr. Heiser Jenőné, én meg otthon.

Néhány év múlva meghalt a doktor úr is, dr. Heiser Jenő. Sírkövére ezt vésték a vidám székely parasztok:

– Itt nyugszik dr. Heiser Jenő, körzeti orvos, és körülötte az ő betegei.

Mári néni, a bábaasszony belefulladt a Körösbe. Kinek jutna ilyen szöveget írni a sírkövére:

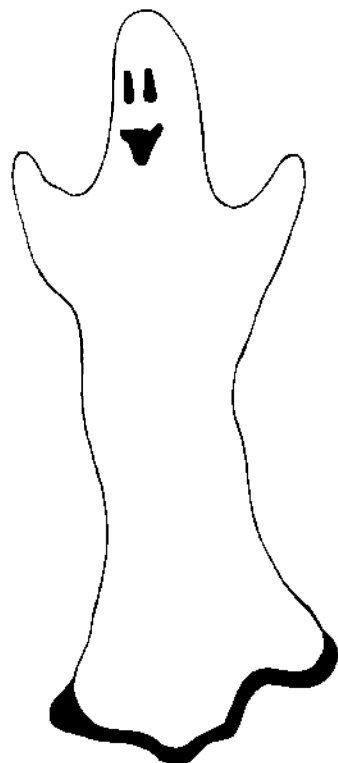
– Itt nyugszik Mári Rozál, meghalt vizi-betegségben 1887 nyarán.

Reszei Bertalan kovácmester fejfáján ez áll:

– Szegény Bercei, fontos munkája közben gyufával nézte meg, hogy ugyan van-e már benzin a hordóban. (VÓT!)

– Itt nyugszom én, olvasod te; Olvasnám én, nyugodnál te.

– Itt nyugszik Hencz Ferenc, na te most már elmehetsz. (Albert volt a neve szegény halandónak, csak a

rím kedvéért íródott Ferkónak).

A falu gulyása egy gyenge, ivaréretlen kis bika legeltetését is elvállalta, a sok tarka tehénnel együtt. Ám, a kis bika legénykedni kezdett, úgy érezte magát, mintha háremben lenne. A gulyás alig győzte a kis bika szerelmes lépéseit elhárítani egy-egy tehén mögött. A bika mindjárt ellenséget látott a gulyásban, s egy óvatlan pillanatban hátulról nekiment a gulyásnak és halálra taposta. Felhósi Sándor gulyás elvesztése nagy bánatot okozott a falura. Fejfájára ezt a kis kétsorost vésték a sírva-nevető székelyek:

– A megvadult bika hátulról ment neki, az örök világosság fényeskedjék neki!

A béka... alá leromlott gazdasági élet idején Ceasceausescu jóvoltából a temető kijáratí kapuja mellé Csíkszeredán latrinát épített a város a székelyek adójából. Ezt a latrinát állaga, romos külseje miatt is lefilmezte minden erre járó, hasukat fogva a kitörő nevetéstől. A latrina piszokszürke oldalán rikító betűkkel ez állt:

– Levett kalappal tiszteld e helyet, mert itt hagyod összes keresetedet!

* * *

Bartha Zsuzsanna:

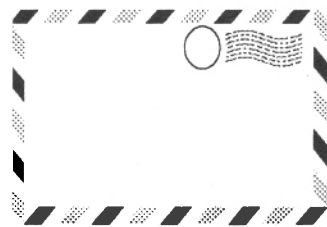
Levelezői rovat

Szedresi Anna 12 éves tatabányai kis olvasónk levelével fordult a rovathoz. Idézem:

„Nagyon szeretek olvasni. Rendszeres olvasója vagyok a Vakok Világának, és az Irodalmi füzeteknek. Gyakran kölcsönzök a budapesti Braille könyvtárból könyveket. Csak az a baj, hogy kevés az ifjúsági-történelmi regény. A könyveket nagyon sokára

küldik és soká érkezik meg. Van még egy probléma: a gyerekeknek nem járnak folyóiratok, vagy különböző új-

ságok. Legyen szíves segíteni, hogy ezek a problémák megoldódjanak. Abban is kérem a segítségét, hogy a vakok általános iskolájának könyvtára több könyvet tartalmazzon, mert az olvasnivaló igen kevés. Köszönettel: Szedresi Anna”

Kedves Anna!

Nagyon örültem levelednek, s annak legfőképp, hogy lapunk olvasói közé tartozol. Sajnos, azt nem ígérhetem meg, hogy nektek gyerekeknek külön újságot tudna készíteni a szövetség, mert ahogy te is tudod, nem tartozunk a gazdag országok és szövetségek közé. A Braille könyvtárnak szóló észrevételeidet, túl azon, hogy a nyilvánosság elé tárom, még személyesen is átadom a könyvtárosnak. Az általános iskola felé is csak továbbítani tudom kérésedet.

Azt viszont megígérhetem, s teljesíteni is tudom, hogy a Vakok Világa igyekezni fog időnként rátok, gyerekekre is gondolni, s akár egy úgynevezett „Gyereksarkot” is kialakíthatunk. Ehhez azonban a te, illetve diáktársaid segítségét is szeretettel várom. Jó lenne, ha ti magatok írnátok pl. diákélményeitekről, s minden olyanról, ami foglalkoztat benneteket. Próbáljuk meg együtt!

Köszönöm még egyszer, hogy megtiszteltél leveleddel és várom, hogy a lap munkatársainak sorába lépj.

Szeretettel: a szerkesztő

* * *

*Törődjünk többet
egészségünkkel!*

Gál Ágnes írásai

1. A leghatékonyabb védekezési módszer – Fogamzásgátlás tablettákkal

A fogamzásgátló tablettáknak negyvenéves története van. Az első Amerikában került forgalomba. Az európai országok közül elsőként Németországban,

1961-ben használták ezt a védekező módszert. Világszerte ez a leghatékonyabb és a leggyakrabban választott védekezési eljárás a nem kívánt terhesség ellen. A fogamzásgátló tabletták sarkalatos pontja volt az oestrogen hormonok szintetikus úton történő nagyipari előállítás. A tablettákban használatos szintetikus oestrogen, nevezetesen az etinil-oestradiol kiállta az idők próbáját, hiszen az elmúlt 35 évben gyakorlatilag valamennyi hormonális fogamzásgátló oestrogen komponenseként szerepelt. A fejlődés abban mutatkozik meg, hogy még a 60-as években használatos tabletták 0,1 mg (100 gamma) a korszerű készítmények már csak 0,02–0,035 mg (20–35 gamma) oestrogent tartalmaznak. Ez a hormoncsökkenés azért vált lehetővé, mert a gestagen komponenseként használt vegyületeknek egyre újabb generációja került forgalomba.

A második és a harmadik generációs fogamzásgátló tabletták

Egy tévhit eloszlatása

A fogamzásgátló tabletták másik összetevője a gestagen-komponens. Ez az összetétel jelentős mértékben befolyásolja a tabletták korszerűségét. A legkorszerűbb komponens mennyiségét egyötödére lehetett csökkenteni változatlan hatékonyság mellett. A harmadik generációs gestegant tartalmazó fogamzásgátló tabletták egyik előnye a többi készítménnyel szemben, hogy a súlygyarapodás minimális. Fejfájás, magas vérnyomásra való hajlam nem fokozódik. Tartós szedése alatt sem befolyásolja kedvezőtlenül a véralvadási faktorokat. Nem gátolja a nemi szervek kifejlődését, amint azt a tudományos vizsgálatok is alátámasztják. A tabletták szedésének befejezését követően rövid időn belül visszaáll a havi ciklus és a peteérés. Magyarországon a fogamzóképes korban lévő nők 30–35%-a él ezzel a védekezési formával.

A tablettaszedés feltétele

Az asszonyok életének vannak olyan szakaszai, amikor a biztonság a legelső szempont. Ilyen a viszonylag fiatal korosztály, illetve a 40 éven felüliek, akiknél a terhesség nem kívánatos. Ők azok, akiknek a legbiztonságosabb módszer mellett kell dönteniük.

A kombinált tabletták szedésének életkorhoz való kötöttsége liberalizálódott. Két fontos szempontot kell figyelembe venni. A

két éve tartó rendszeres havi vérzést és a rendszeres nemi életet.

A fogamzásgátló tablettákat összehasonlítva más egyéb módszerekkel elmondható, hogy az intrauterin (méhbe helyezhető) eszközt ritkán alkalmazzák, az óvszer használatát meg kell tanulni, a lokális módszerek hibaforrása nagy. Rendszeres nőgyógyászati ellenőrzés mellett a harmadik generációs fogamzásgátló tabletták 40 éves kor felett, esetleg 45 éves korig ajánlhatók az egészséges, **NEM DOHÁNYZÓ!!!** nőknek.

Káros-e az egészségre?

Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy egyes esetekben kifejezetten előnyös a hormonális fogamzásgátló tabletták szedése. Kiegyensúlyozatlan hormonális állapotok miatti vérzési rendellenesség esetén a hormonális fogamzásgátló tablettának kedvező hatása van. A tablettát szedő nők között nem fordul elő gyakrabban nőgyógyászati daganatos megbetegedés, sőt, vannak ma már egyértelmű adatok arra vonatkozóan is, hogy az orális fogamzásgátlást választó nők között ritkábban fordul elő petefészek és méhnyakrák. A méhnyakrák és a tablettaszedés közötti összefüggés ma még pontosan nem tisztázott. A legvitatottabb kérdés az emlőrák (emlőrák). Nagyon fontos, hogy akár milyen fiatal korban is kezd el valaki szedni a tablettát, az évenkénti nőgyógyászati onkológiai ellenőrzést ne mulassza el. A tabletták szedésének előnyei közé sorolható a dysmenorrhoeás panaszok csökkenését, a vérzés mennyiségének, egyes jóindulatú petefészek cysták, illetve az endometriosisok, valamint a kismencedei gyulladások számának csökkenése.

Néhány gyakorlati tanács

A fogamzásgátló tabletták szünet nélkül szedhetők, nem kell időszakos szünetet tartani. A tablettát azonos időben, a nap ugyanazon szakaszában kell bevenni. Kéves olyan gyógyszer van forgalomban, amely a tabletták hatásfokát csökkentené. A biztonság kedvéért mégis bizonyos gyógyszerek szedésekor (pl. antibiotikumok esetében) célszerű az orvos véleményét kikérni. A fogamzásgátló tabletták hatásfokát csökkentheti az erős hányás és hasmenés. Ilyen esetekben a tabletták szedését szükség esetén még aznap meg kell ismételni és helyes a fokozott óvatosság az egész szedési ciklus alatt. Ha valaki abbahagyja a fogamzásgátló tablettát, legalább egy mensést célszerű megvárni a tervezett terhességgel ezt is azért, hogy a baba születésének időpontját pontosan meg lehessen állapítani.

2. Táplálkozzunk változatosan!

B1-vitaminhiány? Kialakul a Beriberi betegség. C-vitaminhiány? Skorbut. Nincs elegendő D-vitamin a szervezetben? Létrejön az angolkór. Egészségünk megőrzése érdekében vitaminokra van szükségünk. Természetes úton, vagy kiegészítő anyagok formájában vehetjük magunkhoz. Most a zsírban oldódó vitaminokról beszélgetünk dr. Zajkás Gáborral, az Országos Élelmezés- és Táplálkozástudományi Intézet munkatársával, a téma avatott ismerőjével.

– Négy zsírban oldódó vitamin van, mindegyik más és más szerepet játszik az egészség megtartásában – kezdi magyará-

zatát a táplálkozástudományi szakember.

– Az A–vitamin kész formában kerül szervezetünkbe. Állati eredetű termékekkel, mint például tejjel és tejtermékekkel, valamint májjal és tojással. De a szervezet maga is képes előállítani A–vitamint, igaz, elég rossz hatásfokkal. A szervezetnek ehhez túl sok elővitaminra van szüksége, amit úgy hívunk, hogy karotinoidok. A karotinoidok növényi táplálékokban vannak, megtalálhatók minden zöldség- és főzelékfélében. Legtöbb a sütőtökben, a sárgarépában, és minden barna, sárgás, pirosas színű zöldség-, főzelék- és gyümölcsfélében van. Aki ezekből az élelmiszeranyagokból rendszeresen fogyaszt, azoknak elegendő a karotin ellátása, amelyből azután a szervezet állít elő A–vitamint. A legszerencsésebb az, hogyha a szervezet A–vitamin szükségletét fele arányban A–vitaminból, fele részben pedig elővitaminból fedezzük.

– Ha a szervezet nem jut elegendő A–vitaminhoz, vagy karotinoidokhoz, akkor ez a nyálkahártya és a bőr kiszáradásához vezet. A szem kötő- és szaruhártyája kiszáradásának súlyos következménye a szaruhártya homályosodása, majd a vakság kialakulása. A megfelelő vitaminbevitel gyors javulást eredményez. Az egyoldalú táplálkozás miatt Afrikában, a legszegényebb országokban emberek százai veszítik el látásukat A–vitaminhiány következtében kialakuló vakság miatt még ma is. Előfordulhat Magyarországon vitaminhiány miatti látászavar, amit farkasvakságnak, vagy szürkületi vakságnak nevezünk. Ezt úgy lehet felismerni, ha valaki világosból sötétbe megy, a szemé nehezen alkalmazkodik a megváltozott állapotához.

– *Hogyan védekezhetünk az A–vitaminhiány kialakulása ellen?*

– Elegendő zöldség, főzelék, gyümölcs legyen a táplálékunkban akár tél van, akár nyár. Nem kell a méregdrága paradicsomra, zöldbelpaprikára gondolni, hanem lehet céklából és sárgarépából is megszerezni az A–vitamin előanyagát. Mindenfajta zöldségben, főzelékben és gyümölcsben van béta-karotin. A karotin bevitt ki kell egészíteni tejjel, tejtermékekkel, májjal és tojással. A margarinhoz A–vitamint adagolnak azért, hogy aki valamilyen oknál fogva nem fogyaszthat vaját, az is hozzájusson ehhez az értékes vitaminhoz.

– *A D–vitamin miért fontos a szervezetnek?*

– A D–vitamin is zsírban oldódó vitamin, amelyre különösen nagy szüksége van a növekvő, fejlődésben lévő szervezetnek. De ugyanúgy nélkülözhetetlen a felnőtt ember számára is, csak kisebb adagra van szüksége. Ez is olyan vitamin, amelynek egy részét a táplálékkal visszük be szervezetünkbe, a másik részt pedig a szervezet maga állítja elő. De miben is van D–vitamin? Ismételten azt tudom mondani, hogy a tejben, a tejtermékekben, a tojásban, a margarinban és a tengeri halakban található bőséges mennyiségben. Érdekessége, hogy napfény hatására, a bőr alatti szövetekben szintetizálódik a D–vitamin. Akik elegendő időt tudnak tölteni a szabadban, azoknak a D–vitaminhiány nagyon távoli veszély, hiszen ha egy keveset kap a szervezet kész formában, a többit elő tudja állítani. Miután a téli hónapokban a napfényes órák száma kevés, Magyarországon is előfordulhat enyhe D–vitaminhiány. Ha nem kap a fejlődésben lévő szervezet elegendő D–vitamint, a csontok mészhiányossá válnak, elgörbülnek. Ezt nem szabad megvárni. A megelőzés érdekében csecsemőkori D–vitamin kiegészítést kell alkalmazni. Felnőtt korban is oda kell figyel-

nünk arra, hogy elegendő D-vitamin kerüljön a szervezetünkbe, mert felnőtt korban is kialakulhat mézshiány.

— A harmadik vitamin, amely zsírban oldódó, az az E-vitamin – folytatja magyarázatát dr. Zajkás Gábor. – Az utóbbi tíz évben különleges fontosságot kapott ez a vitamin, mert kiderült róla, hogy a béta-karotinnal együtt gátolja azokat a folyamatokat, amelyek létrehozzák az érlelmeszedést. Ehhez a csoporthoz soroljuk még az aszkorbinsavat, közismert nevén a C-vitamint. Egy mikroelem, az úgynevezett szelén is idetartozik. Tehát az E és a C-vitamin, a béta-karotin, valamint a szelén alkotja az ún. antioxidáns tápanyagcsoportot, amely fontos szerepet játszik az egészség megőrzésében. Az E-vitamin olajos magvakban, diófélékben és az étolajokban (szója, repce és pálma) található, de van a margarinokban és a húsookban is. Az E-vitamin nemcsak az érlelmeszedés ellen véd, hanem a rákkeltő folyamatok megelőzésében is szerepet játszik antioxidáns hatása miatt.

– A negyedik zsírban oldódó vitamin a K-vitamin. A véralvadásban van fontos szerepe. Újszülöttek rutineljárásként kapnak egy K-vitamin injekciót, aminek a megismétlésére nincsen szükség. Tejjel, tejtermékekkel, valamint zöldség- és főzelékkel, húsokkal elegendő K-vitamin jut a szervezetbe.

– *Milyen jó tanácsokkal tudna szolgálni?*

– Táplálkozzunk változatosan! Minél ritkábban ismétlődik étrendünkben egy-egy táplálék, azaz minél nagyobb a változatosság, annál nagyobb a valószínűsége, hogy minden tápanyag elegendő mennyiségben kerül a szervezetünkbe. Élelmiszer-kiegészítőkre egészségesen táplálkozó embernek nincsen szüksége. Akkor lehet

szükség ezekre, ha valaki súlyos betegségből lábadozik, vagy ha valakit nagyon szigorú diétára fognak. A súlyos betegségben szenvedők is használhatnak vitamin kiegészítőket. Rosszindulatú daganatos, vagy TBC-s betegek például. Vannak meghatározó esetek, amikor szükség lehet vitamin pótlásra. Ha valaki például tejcukor emésztési zavar miatt nem tud tejet, tejterméket magához venni, – a lakosság mintegy 10%-a tartozik ebbe a csoportba – kalcium kiegészítésre van szüksége. De ha valaki rendszeresen fogyaszt alkoholt, akkor számos vitamin beviteléről külön kell gondoskodni, vagy ha rendszeresen dohányzik, nagyobb C-vitaminadagra van szüksége. A dohányzással egy háztartásban élő családtagnak is ajánlott a többlet C-vitamin bevitel.

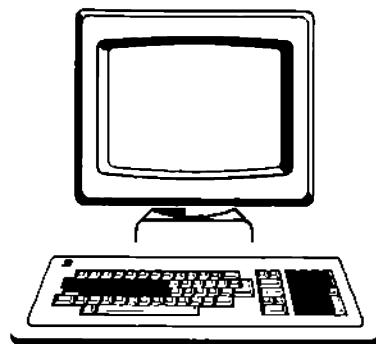
* * *

Márkus Norbert:

Ötletek a Brailab PC biztonságos működésére az AT 386-os gépeken

„Minden a konfiguráción múlik!!!”

Köztudott, hogy a BRAILAB PC beszé-
lőrendszer a legtöbb AT 386-os gépen nem kielégítően működik: Előfordul, hogy a beszé-
lőegység elharapja a sorok végét, vagy akár teljes szava-
kat is elnyel, né-
ha még az OFF-
LINE használata-
kor is pásztá-
zás közben min-
den második so-
ron némán sza-
lad át. Gyakran

megegyezik, hogy felolvasás közben véletlenszerű karakterduplázódások és betűbetoldások keletkeznek a kimondatásban. Sok 386-os gépen a BRAILAB PC installálása után a váltóbillentyűk funkciói összekuszálódnak, holtjáték (vagyis üres állapot) iktatódik a kapcsolóállások közé.

Ám ezek a tünetek még teljesen orvoslatlanul sem lennének annyira kellemetlenek, mint a 386-os gépeken jelentkező ún. „*lefagyás*”. Ez azt jelenti, hogy a képernyőszerkesztő- és funkcióbillentyűk nyomkodása közben a BRAILAB PC szoftver valamilyen végtelen gépi ciklusba kerül, aminek következtében a billentyűzet passzívvá válik, és a számítógép működésképtelen lesz. Ez természetesen azt jelenti, hogy az éppen a memóriában lévő adatok elvesznek.

Több, jobbra sikeres kísérlet történt ezeknek a zavaroknak az elhárítására. Természetesen kézenfekvőnek tűnik, hogy legegyszerűbben szoftveres úton lehet orvosolni egy szoftveres hibát.

A legtöbb gépen a különféle kimeneti hibákat már egyszerűen a BRAILAB PC BIOS 10. megszakításkezelőjének megfelelő installálásával ki lehet küszöbölni. A Numlock, Capslock, Scrollock és Insert váltókapcsolók holtjátékát a legtöbb 386-os gépen szintén megszünteti a BRAILAB PC speciálisan módosított változata, melyet megpróbáltak eljuttatni a 386-os géppel rendelkező vak felhasználók többségéhez. Ez a programváltoztatás azonban nem sokat enyhíti a fennmaradó két hibát: az illegális karakterek beszúródását és a „*lefagyást*”. Nem is enyhítheti, hiszen ezeknek a hibáknak nem a beszélőrendszerben van a valódi forrása.

Azoknak, akik számítógépet akarnak venni, és BRAILAB PC-vel akarják hasz-

nálni, mind a mai napig azt javasolják, hogy a gép megvásárlása előtt próbálják ki a beszélőegységet a megvenni kívánt géppel, és csak akkor döntsenek a szóban forgó számítógép mellett, ha az kifogástalanul működik a BRAILAB PC-vel.

Erről senkit se fogok lebeszélni, mert valóban ez a leghasznosabb. Viszont, ha valaki egy már meglévő gépen installálja a BRAILAB PC-t, és ezután tapasztalja az említett hibákat, igazából (a jelenlegi ismereteink szerint úgy tűnik) keveset tehet, főleg akkor kerül nagyon kellemetlen helyzetbe, ha a gépe állandóan lemerevedik a kurzormozgató- és képszerkesztő billentyűk lenyomására. Erre az esetre máig az a javaslat, hogy próbáljon egy másik alaplapt szerelni a gépébe. Gondolom, senkinek se kell részleteznem, hogy ez a megoldás mekkora tortúrát jelent, pláne egy vak embernek.

Végző esetben természetesen elkerülhetetlen, de mielőtt rászánnánk magunkat, próbálkozzunk meg még valamivel!

Mint azt a cikk elején jeleztem, szinte minden a konfiguráción múlik. Bizonyára sok esetben valóban az alaplapp típusa is befolyásolja a BRAILAB PC működését, de azért még kínálkoznak szoftveres lehetőségek: Valószínűleg a lefagyást megszakítás-szinkronizációs hiba okozza, ami a gép különféle részegységei közti végrehajtási sebesség-különbségből fakad. A dolog kiküszöbölhető azzal, hogy a CONFIG.SYS fájlban installáljuk az EMM386.EXE eszközt, a következő sor begépelésével: DEVICE=EMM386.EXE A fájl neve elé írjuk oda a DOS-könyvtár elérési útvonalát. Ez az eszköz növeli a gép működési sebességét, ezzel kiküszöbölve az I/O szinkronhibákat. Viszont vigyáznunk kell arra, hogy az EMM386.EXE működé-

séhez alkalmas környezetet teremtsünk, tehát a DOS-t a felső memóriaterületre kell installálni, és az egyéb meghajtóprogramok közül minél többet ugyanott helyezünk el (DEVICEHIGH parancs). Ha a CONFIG.SYS fájlt megfelelően módosítottuk és kimentettük, jó esetben a gép újraindítása után a beszélőegység már nem fagyasztja le a gépet. A másik hiba az illegális karakterbetöltés: Szintén a CONFIG.SYS fájlt kell megvizsgálnunk. Győződjünk meg róla, hogy a fájl tartalmazza-e az ANSI.SYS képernyőszerkesztő konfigurálását, ha igen, töröljük ki azt a sort, és a fájl kimentése utáni rebootolást követően remélhetőleg felolvasás közben a sorok elején és végén a beszélőegység már nem fog fantomkaraktereket elhelyezni. Az alábbiakban közlöm a szempontunkból ideális CONFIG.SYS egy lehetséges változatát. Ezt a listát begépelhetjük egy szövegszerkesztő elindítása után, majd a fájlt CONFIG.SYS néven mentjük a főkönyvtárba. Mindenképpen készítsünk az előző CONFIG.SYS fájlról biztonsági másolatot, mert amennyiben az általam javasolt változtatások nem járnak kedvező eredménnyel, főleg akkor, ha ráadásul még negatív hatásai is mutatkoznának a módosításnak, ajánlatos visszaállítani a régi konfigurációs fájlt.

Tehát íme a CONFIG.SYS lehetséges változata:

```

DEVICE=C:\DOS\HIMEM.SYS
DOS=HIGH
COUNTRY=01,852,C:\DOS\COUNTRY.SYS
DEVICEHIGH=C:\DOS\SETVER.EXE
FILES=20 (igény szerint)
STACKS=9,256 (igény szerint)
DEVICEHIGH=C:\DOS\DISPLAY.SYS
CON=(EGA,,1)

```

```

DEVICEHIGH=C:\DOS\SMARTDRV.SYS
DEVICE=C:\DOS\EMM386.EXE

```

Akinek az itt közöltekkel kapcsolatban további felvilágosításra van szüksége, forduljon Matolcsi Tamáshoz, az MVGYOSZ számítástechnikusához.

Remélem, hogy sokaknak fognak segítséget nyújtani az itt leírt konfigurációs megoldások a BRAILAB PC biztonságosabb használatában az AT 386-os gépeken.

* * *

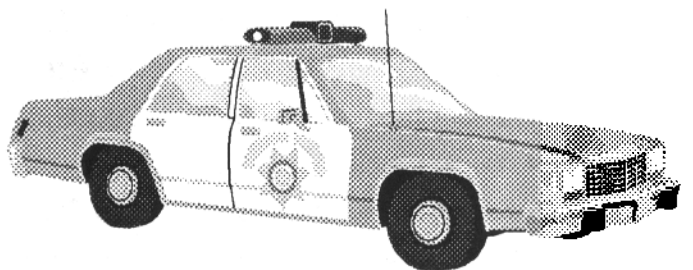
Melegi Karola:

Bűnügyi mazsolák

50 tonna liszttel veszett nyoma egy bizonyos Cord Expo Kft. ügyvezető igazgatójának. Ez talán nem is lenne olyan nagy baj, azonban a szabályos szerződéskötés után elmulasztotta postai csekken keresztül legombolni a pénzt, s az a raktár is üres volt, ahová az árut rendelte. Mint kiderült, csak néhány napra bérelte egy társával. A gyöngyösi kapitányság most keresi a tetteseket és a szőrén-szálán eltűnt 50 tonnányi portékát.

* * *

Csalás alapos gyanúja miatt keresi a rendőrség D. Zoltán 23 éves budapesti fiatalembert. Az ifjú szívtipró, mint kiderült újsághirdetésen keresztül kereste hölgyek ismeretségét. Önmagát 27 éves amerikai

magyarnak tüntette fel, s azzal igyekezett megnyerni a gyengébb nem bizalmát, hogy özvegyemberként mutatkozott be. Néhány találka után kölcsönöket kért a hölgyektől, akiktől azután búcsúvétel és fizetés nélkül távozott. De nemcsak a nők sirathatják a pénzüket, hanem éttermek, benzinkutak és butikok is. A számlákat nem egyenlítette ki, hanem az USA magyarországi nagykövetségére küldette, lévén, hogy itt dolgozó tengerészgyalogosnak adta ki magát. Útlevelet, igazolványt nem adott, csak egy POLICE feliratú okiratfélét mutatott néha fel. A rendőrség elfogta, s a károsultak jelentkezését várják.

* * *

Kellemetlen meglepetés érte az egyik Ferenc körúti ékszerüzlet eladóit. Nyitáskor derült ki, hogy betörők jártak ott és kiürítették a pánccsaszekrényt. A fémszekrény hátlapját vágták ki az ismeretlen tettesek és elvittek 400 ezer forint készpénzt, valamint jelentős mennyiségű aranyékszert. A rendőrség még keresi a tetteseket.

* * *

Fiatalok raboltak ki fiatalokat Domaházán. A három 17–19 éves fiú este tíz órakor kopogtatott be a turistaházba, ahol két 15 éves fiú töltötte az éjszakát. Minden előzetes magyarázat nélkül helybenhagyták őket és elvitték, amit találtak. Mindössze néhány szendvicset és konzervet. Szerencsére az áldozatok könnyebb sérülésekkel megúszták a dolgot.

* * *

Nem tudni még hogyan, de Zalaegersze-gen megszökött egy óriáskígyó. Egy helybeli kisiparos házi kedvencét másnap megtalálták, addig azonban nagy riadalmat keltett a lakosság körében. A 3 méter

hosszúságú hüllő nem éppen megszokott látvány ezen a környéken.

* * *

F. József olyan hamis OTP fedezeti igazolást készített, miszerint az egyik OTP fiókban 20 millió forint van a nevében. Ezután hamis igazolvánnyal és vállalkozói engedéllyel felkeresett több nagykereskedést és nagyobb mennyiségű árut vásárolt, illetve rendelt és vitt el. Fizetési kötelezettségét azonban a mai napig nem teljesítette. A csalással szerzett árut eladta, a pénzt elköltötte.

* * *

Gratulálunk a nyerteseknek!

Kossuth Lajos halálának 100. évfordulója tiszteletére kétfordulós TOTÓ játékkal emlékeztünk. A szerkesztőség nagy örömmel tapasztalta, hogy az első fordulóra 61, míg a másodikra 51 játékoskedvű olvasónk küldte be tippjeit.

Az értékelés megtörtént, s az alábbi kedves olvasóinknak gratulálunk elért eredményükhöz. Nyereményüket, vásárlási utalványt, postán fogjuk elküldeni.

Egyúttal köszönjük mindenkinek, hogy részt vettek a játékban. Vigasztalásul üzenjük nekik, hogy az ősz folyamán egy általános műveltségi TOTÓ játékban vehetnek részt, amit a Fehér Bot Napja alkalmával hirdetünk meg.

*Köszönettel és tisztelettel:
a szerkesztő.*

A nyertesek névsora:

1. helyezett: Frecska Józsefné (28 pont) – Tatabánya, aki mindkét fordulóban telitalálatot ért el;
- 2–3. helyezettek: Frecska József (27 pont) – Tatabánya; Lankovits József (27

pont) – Budapest; Petre Sándor (27 pont)
– Beloiannis.

* * *

Tájékoztató

Tájékoztatjuk tagtársainkat, hogy 1995. január 1-től a szövetségi sajtótermékek árai megváltoznak az alábbiak szerint:

Sík Vakok Világa: _____	160 Ft/év,
Pont Vakok Világa: _____	200 Ft/év,
Rádió- és TV újság: _____	460 Ft/év,
Irodalmi füzetek: _____	240 Ft/év,
Sakkiskola: _____	300 Ft/év,
Zene – Kultúra: _____	280 Ft/év,
Gyógymasszór: _____	200 Ft/év,
Lapról hangra: _____	500 Ft/év.

Az előfizetési határidők változatlanok: éves előfizetés november 30-ig, II. félévre való előfizetés május 15-ig.

* * *

Hirdetések

Látó fiatalember szeretne barátságot kötni olyan fiatalokkal, akik úgy érzik, egyedül vannak, magányosak, vágnak egy önzetlen, minden anyagiaktól mentes barátságra. Szeretik a jó könyveket, értelmes elfoglaltságokat, hosszú be-

szélgetéseket. Szeretném, ha a lehetőségeimhez mérten nyújtandó segítségemet elfogadnák. Gyengénlátó, illetve vak fiatalok őszinte sorait várom, vidékről is, „Őszinte barátság” jeligére a szerkesztőségbe.

* * *

Idős férfi gondozását lakásán vállalnám. Az érdeklődők leveleit „Sürgős” jeligére a szerkesztőségbe várom.

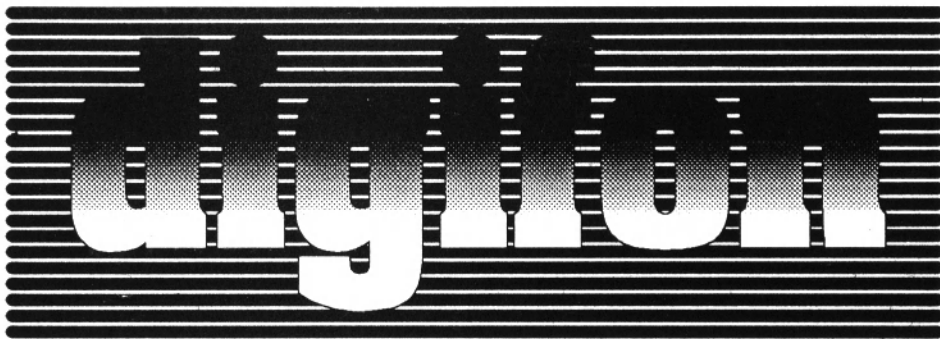
* * *

Olyan nők ismeretségét keresem, akik a 60–70-es években jártak a Vakok Intézetébe. Irodalomkedvelők előnyben. Továbbá megismerkednék olyan nőkkel korhatár nélkül, akiknek Koncz Zsuzsa a kedvenc énekesnőjük. A levelet csak pontírásban a következő címre kérem: Sütő Klára, 5940 Tótkomlós, Fő utca 48. Telefonszámom: 06–68 385–019.

* * *

Eladó egy Panasonic KX–T2632 üzenetrögzítő telefon, valamint egy Erika táskairógép. Ár megegyezés szerint. Érdeklődni a szerkesztőségben lehet.

Szerkesztőség munkatársai: Lak István és Fehér István
Telefon: 1210-440/114-es mellék. Az újság előfizethető a megyei szervezeteknél egész évre 160 Ft-ért a tárgyévet megelőző november 30-áig, félévre 80 Ft a tárgyév II. féléve előtti május 15-éig

A közelmúlt technológiai fejlődésének eredménye a „távközlés digitalizálása”. A telefonközpontok, a bekapcsolt készülékek bonyolult hálózata és a sokféle szolgáltatás kezelése, jelentős mennyiségű vezérlési folyamatot igényel, amelyre kiválóan alkalmazható az úgynevezett tárolt programvezérlés. A távközlésben új korszakot nyitott a számítógép-vezérelt telefonközpont, amelyet röviden digitális központnak, TVP központnak nevezünk.

Az előfizető számára az alapszolgáltatáson túl számos kiegészítő, kényelmi szolgáltatást is nyújt a digitális telefonközpont. Ezek a tárolt programok révén megvaósított DIGIFON szolgáltatások lehetővé teszik, hogy digitális jeleket kibocsátó – TONE üzemmódú – telefonkészülékről, az előfizető hozzáférjen a központi intelligenciához. A telefonkészülék számbillentyűi egy számítógép billenyűzetként funkcionálnak, például ébresztő hívás programozható a kezelő segítsége nélkül.

- **Ébresztő/figyelmeztető hívás:**

Rendszeres ébresztés/figyelmeztetés

„Üdvözljük, itt az Ébresztő/figyelmeztető szolgálat. Az Ön által kért időpontban jelentkezünk”

- **Hívásátirányítás (másik előfizetőhöz)**

Ön könnyen elérhetővé válik akkor is, ha nem tartózkodik otthon/munkahelyén. Induláskor programozza be a telefonszámot ahová átirányítást kér! Hívásai utoléri Önt.

- **Hívásátirányítás foglaltság esetén**

Ha Önnek több telefonvonala is van, valamelyik foglaltsága esetén átirányítható a bejövő hívás a másik számára is.

- **Hívásátirányítás „nem felel” esetén**

Ha Ön egy meghatározott időn belül nem fogadja a hívást, a hívókat a központ egy előre megadott számra irányítja át.

- **Három résztvevős hívás átkapcsolással**

Beszélgetés közben felhívhat egy telefonszámot és oda-vissza kapcsolással beszélgethet a hívottakkal.

- **Három résztvevős konferencia**

A konferencia lehetővé teszi három előfizető egyidejű beszélgetését.

- **Hívás várakoztatás**

Nem kell tartania attól, hogy elmulaszt egy fontos hívást, mialatt beszél. A hívás várakoztatás két rövid hangjelzéssel figyelmezteti, hogy valaki az Ön számát hívja. Válaszolhat a hívásra anélkül, hogy a előző beszélgetést befejezné.

Ha telefonja nem alkalmas a DIGIFON szolgáltatásokra, ügyfélszolgálatunkon nagy választékból vásárolhat. Ha többet szeretne tudni a DIGIFON szolgáltatásokról, hívja ügyfélszolgálati irodánkat!

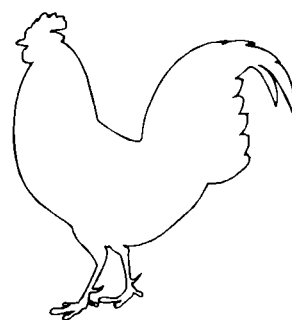
A MATÁV KÉNYELMI SZOLGÁLTATÁSAI

FEHÉRKAKAS

Műszaki, Kereskedelmi és Szolgáltató Bt.

Vecsés, Gammel József u. 6.

Tel.: 06-29-350-631, Tel/FAX.: 201-6111

Műszaki szolgáltatások

Számítógépek és hálózatok telepítése

Számítástechnikai eszközök javítása

Szerviz

Szaktanácsadás

Oktatás

Alapfokú számítástechnikai ismeretek

WORD szövegszerkesztő

WINDOWS

WORD for WINDOWS

Nyomdai szolgáltatások

Reklámfotók, reklámanyagok

Szórólapok készítése

Számítástechnikai segédanyagok

Irodabútorok, iroda berendezések

Irodagépek